

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 17. avgusta 1944.

Št. 33 (770)

Kakršno učiteljstvo, taka šola.

Slovenski rek

UREDNIŠTVO in UPRAVA: Ljubljana, Miklošičeva cesta 14/III. Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32. — ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA: 1/4 leta 15 lir, 1/2 leta 30 lir, vse leto 60 lir. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. Naročnino je treba plačati vnaprej. — Posamezna številka stane 1.50 lire, stare številke 2.50 lire. — OGLASI po tarifi.

»Po Teheranu sta atlantska listina in proglasitev štirih prostosti postali volja traja. Ali je šla Severna Amerika zato v vojno, da bi si dala vsiliti boljševizem kot vzor za severnoameriški način življenja?»

Izjava senatorja Bridgesa v severnoameriškem senatu

Močan sovražnikov pritisk v Normandiji se nadaljuje

Führerjev glavni stan, 15. avgusta. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Jugovzhodno in južno od Caena je sovražnik z močno topniško in oklepniško podporo znova prišel s svojim velenjem, da bi prodrl proti ameriškim oddelkom, ki stojijo severno od Carrougesa in ki smo jih bili včeraj s protinapadom potisnili v obrambo. Po ogorčenih bojih mu je uspelo, da je ponekod vdrl v našo bojno črto. S protinapadom smo ga zaustavili. Uničili smo 40 sovražnikovih oklepnikov.

Na bojišču pri Brestu smo zavrnili krajevne nasprotnikove napade, s strnjenim topniškim ognjem pa razbili ponovne pripravljane postojanke. Posadki St. Maloja in Dinarda držijo svoji oporišči v kljub znova z nadmočnimi silami napadajočemu sovražniku. Fort de la Varde smo po južnem odporu njegove zmajšane posadke v večernih urah izgnali.

Po bistvenem ojačenju svojih letalskih napadov na obrambne naprave in prometne zveze na južnofrancoskem obalnem področju v zadnjih dneh, se je sovražnik danes v zgodnjih jutranjih urah izkrcal na področju Toulon-Cannes. Naša obalna obramba se je zapletla v boj s sovražnikovimi izkrcevalnimi četami.

Mornariške baterije in varovalna vozila so sestrelila nad zahodnimi in južnimi francoskimi vodovji 30 sovražnikovih letal.

V francoskem zaledju smo uničili v boju 26 teroristov.

Povračilni ogledni na London se nadaljuje.

V Italiji je potekel dan pri majhnih krajevnih spopadih brez posebnih dogodkov.

V Karpatskem predgorju je prišlo včeraj le do krajevnih bojov.

V teku še trajajočih bojov zahodno od Baranova smo samo na območju enega samega arnadskega zbora uničili 51 sovražnikovih oklepnikov.

Jugovzhodno od Varke so napadli boljševiki z več strelskimi divizijami. Tudi tu so boji še v polnem teku.

V Litvi so vrel naši grenadirji pri Rosieniju s podporo oklepnikov in napadali topov boljševike z nekakega vdornega mesta nastalega v zadnjih dneh. Uničili smo 63 sovražnikovih oklepnikov in 18 topov.

V Estoniji so se izjavili pri Mordonu ponovni sovjetski napadi. V psovskem področju južozahodno od Pskovskega jezera je uspelo boljševikom, da so v kljub zelo močni uporabi sil le malenkostno napredovali, ker so se naše čete borile žilavo in zagrizeno. Oddelki bojnih letal so podpirali obrambne boje ter zadali sovražniku visoke človeške in stvarne izgube.

Sprico napadov sovražnikovih bombniških oddelkov je nastala včeraj škoda v Mannheimu, Ludwigshafnu, Trierju in Kaiserlauternu. Prebivalstvo je imelo izgube. Trierska stolnica je bila težko zadeta.

Ponoči so vrpla sovražnikova letala bombe na Berlin in na rensko-vestfalsko področje. Nad področjem Reicha in nad zasedenimi zahodnimi ozemlji je izgubil sovražnik včeraj 22 letal.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklem tednu: Jugovzhodno od Caena in na obeh straneh Orne so se bili v zadnjih dneh hudi boji, a naše čete so sovražnika povsod odbile. Tudi na odseku južno od Vire—Mortain sovražnik ni mogel pridobiti pomembnejšega ozemlja. Boji na področju Alencosa postali še obsežnejši in še silovitejši.

Na francoskem področju smo v tem tednu uničili 370 teroristov.

V Italiji se v zadnjih dneh niso vrli omembe vredni boji.

Na vzhodu so se sovjetski poskusi prebitja naše fronte povsod izjavili.

Sovražnikovi izkrcevalni poizkusi na južnofrancoski obali

Berlin, 15. avgusta. V zgodnjih jutranjih urah dne 15. avgusta so napravili Angloameričani izkrcevalni poizkus na francoski južni obali pri Bormesu vzhodno od Toulona. Napad, ki je bil izvršen s majhnimi izkrcevalnimi vozili, se je izjavil sprico pazljivosti in obrambne sile tamkajšnje obalne obrambe. Neka sovražnikova skupina, močna pol čete, je zašla na nemško mnsko polje ter se je vdala.

Berlin, 15. avg. Mednarodni poročevalski urad javlja: Sprico tridennege težkega bombardiranja utrdb na južnofrancoski obali ter ugotovljenega premikanja izkrcevalne mornarišče, obstoječe iz kakih sto vozil in razčistene z vojnimi ladjami in močnimi letalskimi silami, lahko pričakujemo nadaljnje izkrcaje Angloameričanov.

V noči na torek je bil izvršen prvi poizkus v zalivu pri Bormesu, kakih 20 km vzhodno od Hyeres, ki pa se

»Na delo k zidanju krepkih, kompaktnih temeljev za novo družabno ureditev v novo bodočnost!«

„Še bolj se strnite!“

Klic prezidenta Rupnika na Dobrovo:

Dobrova, 13. avgusta. V nedeljo že zgodaj zjutraj so se začele zlivati na Dobrovo z vse bližnje in dalnje okolice množice ljudi, da na velikem ljudskem zborovanju znova pokažejo svoje protikomunistično prepričanje. O polni deseti je prisel na zborovališče poveljnik Slovenskega domobranstva podpolkovnik Krener v spremstvu načelnika štaba podpolkovnika Peterlina, pomočnika podpolkovnika Viziaka in adjutanta stolnika Laha. Svečanosti je prisostvoval tudi zastopnik nemških oblastev. Ob deseti se je pripeljal prezident general Rupnik. Po pozdravu zastopnikov oblasti je pregledal vrsto stoječe domobranske čete, potem so pa pristopila k njemu dekleta v narodnih nošah in mu po starem narodnem običaju podala kruha in soli ter šopek cvetja. Prezident je nato med viharim pozdravljanjem množice odšel k tribuni.

Govor g. prezidenta

Ko je prezident stopil na govorniški oder, ga je zbrana množica ljudi viharno pozdravila, narodne noše so mu začele mahati z robčki v pozdrav nad mladino je pa zaplapolalo celo morje zastavic. Gen. Rupnik je pa spregovoril:

Moji ljubli slovenski rojaki!

Možje, žene, fantje in dekleta!

Ce si ogledamo majhno krpico zemlje, na kateri Slovenci bivamo, in primarjamo življenje in umiranje, ki se na tem majhnem prostoru odigrava že tri leta in pol, se nam samo po sebi stavi vprašanje: Kakšna bi pa bila naša deželica, in kako bi bilo našemu narodu, če bi marca leta 1941. zmagala prava narodova volja, to je volja naših zvestih kmetov in v zemljo in narodom povezanih delavcev in meščanov, in če nas ne bi — državi in narodu tuje, temne, pravemu narodovemu življenju in napredku sovražne sile poznale v vojni in s tem državo v propast nas pa v boljševiško zaroto in s tem v zmedo in skorajšnji narodov samomor?

Zakonita in zaradi tega edino odgovorna vlada je takrat — dne 25. marca 1941 — pristopila k protikomunističnemu paktu. — Edine dolžnosti, ki bi jih s tem prevzela država in narod nase, so bile: paziti, da se ne bi razbohotil komunizem, in ne delati težav silam, ki so imele namen, ohraniti Evropo pred boljševizmom. Za protiohvezo so nam bile zaimene države meje in obstoi. Ne bi se nam bilo treba udeležiti vojne in mirno bi lahko šli naprej za svojim delom.

Ce bi držali zavezo takšno kot smo jo podpisali, od vseh Slovencev danes ne bi sedelo menda niti 10.000 komunistov. Med njimi bi seveda bili razni Kidriči, Baeblerji, Vidmarji, Kardelji, Kocbeki, Kuharji, ki so zadnja leta tako krvavo zapisali svoja imena v slovensko zgodovino. Možeče bi sedela tudi zloglasni ban Marušič in političantski stremuh Sernek, če bi naši politiki začeli bolj natančno raziskovati masonerijo in boljševizem kakor jim je to bil pred svojo smrtjo olajljivo nakazal dr. Korošec, in bi privlekli tudi ta dva izabega na dan. To pa bi bila tudi vsa srečna — nesreča. Vsi drugi Slovenci bi mirno opravljali svoje delo in uspevali. Zakaj bombardiranje mest po vsem bivšem jugoslovanskem in tudi slovenskem teritoriju po terorističnih »zaveznikiših« letalcih se navzlic škodi, nepotrebne vojne tako ali tako nismo izmaknili, kakor smo imeli priložnost videti in slišati zadnje čase. Ne bi pa imeli strašne komunistične revolucije: ne bi obklovali več desetletijev žrtve, naše domaćine ne bi bile požgane in porušene; ne bi bilo požganih toliko božjih hramov, kamor se je prei dobri slovenski narod zatekal po tolažbo k Vsemogočnemu; ne bi bilo porušenih toliko šol; ne bi bila razdejana žarišča slovenske prosvete — prosvetni domovi; ne bi bilo razbitih toliko združnih ustanov, ki jih je slovenski kmet z žulji svojih rok ustvaril po Krekovi zamisli: naša polja ne bi bila opustošena; ne bi bilo divljanj, strahopetnih bodežlovcev; ne bi bilo satanškega sodelovanja med njimi in komunisti na račun slovenskega naroda; ne bi bilo desetletijev nedolžnih slovenskih internirancev, ki so šli po komunističnih zamisli v savojska taborišča.

Seveda je sedaj to mnogo težje kot če bi že v začetku šli pravo pot. Toda prav zato moramo sedaj brez vseh pridržkov in točenih misli, tem bolj pa brez vseh smrtno nevarnih razbijanj združenih sil ali celo posrpanih računov storiti vse, da ne zamudimo priložnosti in rešimo kar se rešiti da. Rešimo pa lahko še vse, kar je bitnega, če bomo hrabro, enotno, disciplinirano in požrtvovalno šli po poti politične in družabne preureditve in v tem smislu nadaljevali skuren boj proti židovskemu boljševizmu ne samo z orožjem, ampak tudi enotnih sre in miselnosti.

Red je zapoved božja. Nered je delo satanovo. Satan je s pomočjo židov in prokletega kapitalističnega zlata že stoletja sejal na svet nered. Vsa trpljenje človeštva prihaja iz tega nereda. Tudi to največje vojno vseh časov so zasnovali židje, da bi dosegli nered — satanov cilj. Sile, ki se bore proti temu neredu za politično in socialno preureditev neboljševiške Evrope, se po tem takim bore za Boga samega, posebej če hočejo ustvariti tudi pravno prečiščeno človeka. V našem pri-

umiraj od gladi, ali pa bodo za posledicami še umrli.

Kapada si ne smemo misliti, da bi bilo naše življenje zaradi tega pakta postopajsko, če bi bili kot najmanjši član protizidovske in protiboljševiške evropske družine narodov vključeni kot nevolučni se činili v antikomunistično skupnost. Čisto zatrdno bi tudi mi morali te zvezi dati nekaj žrtve.

Predvsem bi morali skoraj dvakrat bolj delati kot v mirnih časih. Tudi pri tem bi spoznali vrednost tega dela in bi se pravičnemu družabnemu redu mnogo bolj približali kot smo e mu danes. — Tudi vzdrževanje notranjega reda in miru bi nas sprico zunanega in notranjega podtalnega vplivanja nekaj stalo. Toda vzdrževali bi ga sami in pri tem obenem spoznavali vrednost prave narodne discipline, ki bi nam tudi v bodoče prišla zelo prav. — Tudi draga vojaška pripravljenost nam ne bi bila prehranena. Toda tudi s tem bi pridobili mnogo na vojaški vrednostih in se mnogočesa naučili, kar bi nam nekoč lahko prišla zelo prav. Namesto da smo sedaj kot bolan, po boljševizmu okužen narod padli na breme samim sebi in sosedom, bi zaradi teh malenkostnih žrtve v primeri z današnjim nesrečo, v odločilnem trenutku borbe za zmago protiboljševiške Evrope in njeve kulture in civilizacije kot ugleden, zdrav in krepak — feprav majhen — član evropske družine narodov toliko odtehtali, da se našemu dobičku na zmagi in popolnemu uvoževanju pri preureditvi nove evropske Evrope ne bi nič stavilo na pot.

Ce torej primerjamo poti, ki smo jih ta leta dejansko hodili, s potmi, ki bi jih morali hoditi, če bi bili pametni, mora tudi politično najmanj nadarjeni Slovenci priti do spoznanja, da je v resnici skrajni čas, da krenemo s poti nereda, drobljenja sil in trošenja narodnih energij nazaj na pot reda, da tako v zadnjem trenutku poravnimo kar se popraviiti še da.

Nas kmet, ki tvori 80 odstotkov našega prebivalstva, in je tako tudi glavni predstavnik našega naroda, je bil potsem proti svoji volji, ne da bi ga kdo — v tako imenovani demokratični državi vprašal za mnenje, »otignjen v vojno, propadanje nered in bedo, ki je vsemu temu sledila. Ta kmet pa je spet prvi spoznal zabloto bivših politikov, ki nam je napolnila tako visoke račune, in sedaj v prvi vrsti v borbi proti posledicam tega biča boi hrabro in zvesto za to, da bi vsi spoznali, kako nam je potrebno zaradi usode naroda pustiti na stran vse stare, škodljive politične razvade in neenotno gledanje na bitna vprašanja našega narodnega življenja in da bi v disciplinirani enotnosti do konca narod prišel nazaj na pravo pot pravega narodnega napredka.

Seveda je sedaj to mnogo težje kot če bi že v začetku šli pravo pot. Toda prav zato moramo sedaj brez vseh pridržkov in točenih misli, tem bolj pa brez vseh smrtno nevarnih razbijanj združenih sil ali celo posrpanih računov storiti vse, da ne zamudimo priložnosti in rešimo kar se rešiti da. Rešimo pa lahko še vse, kar je bitnega, če bomo hrabro, enotno, disciplinirano in požrtvovalno šli po poti politične in družabne preureditve in v tem smislu nadaljevali skuren boj proti židovskemu boljševizmu ne samo z orožjem, ampak tudi enotnih sre in miselnosti.

Red je zapoved božja. Nered je delo satanovo. Satan je s pomočjo židov in prokletega kapitalističnega zlata že stoletja sejal na svet nered. Vsa trpljenje človeštva prihaja iz tega nereda. Tudi to največje vojno vseh časov so zasnovali židje, da bi dosegli nered — satanov cilj. Sile, ki se bore proti temu neredu za politično in socialno preureditev neboljševiške Evrope, se po tem takim bore za Boga samega, posebej če hočejo ustvariti tudi pravno prečiščeno človeka. V našem pri-

meru je tako. Zato lahko trdno zapramo, da nam bo Bog tudi po najhujših preizkušnjah naklonil pravično zmago in nas blagoslovil če bomo v svoji enotnosti tudi sami storili vse, kar ta borba od nas zahteva.

Pred tremi tedni so spet vsi javno in taino hote ali zaradi svojega napačnega nagnjenja nehoti boljševizmu udinjeni naši nasprotniki, ki im disciplinirana enotnost našega naroda ne gre v račun, zakikrikali, da je že vsega konec. Po njihovem prepričanju nai bi vsa protiboljševiška Evropa in z njo seveda tudi v slovenski domobranski skupnosti zbrana slovenska narodna fronta propadla, češ da se je prva in glavna protiboljševiška rdniava Nemčija na zunan in na znotraj sesedla. Na vse možeče načine so spet vsi možeči zaploknili poskušali opozarjati na zadnji trenutke, ki bi nai napočili za ne vem kaj vse. Strastno so hiteli s poskusi, da bi razbili močno, enotno Slovensko Domobranstvo in tako v svoji že tolikokrat izpričani neupoštevosti in zabllosti poznali narod v nove žrtve in nesrečo. Nestrujno so iskali slabšev, strahopetev in malodušnežev v naših lastnih vrstah, da bi težko preizkušnemu slovenskemu narodu spet naredili tek ali po boljševiškem, ali po anglo-ameriškem raju in nas z bedastim prerokovanjem konca vojne spet — kot že tolikokrat v zadnjih 4 letih — odvrgli od enotnega, treznega in zrelega presojanja polčrpa in tako od ravilne poti, ki io danes hodimo, in nas zvodili v propast in samomor. Toda naš narod je zdaj že toliko trezen, da so takšnih slabšev našli prav malo. Pa še ti so želi splošen posmeh treznih, hrabrih in discipliniranih borcev, ki tvorijo ogromno večino našega mladega domobranstva.

Nemčija in iz njo seveda tudi ostala protiboljševiška Evropa se namreč navzile prerokbam ljubljanskih velenodranov in strategičkih vseznalov nista sesuli, prav tako kot človeški organizem zaradi izrezanja gnojnih turrov ne umre, ampak ozdravi in postane celo močnejši.

Nas delavce, naš kmet in naša zdrava mladina se niso pustili zapeljati, ker vedo, da sta naš obstoi in naša boljša bodočnost zalamčena samo v preureitvi, protiboljševiški Evropi, kar bomo dosegli samo v neodjenljivi, združeni borbi proti domačemu boljševizmu po gozdovih in mestih.

Zato vas znova pozivam: Še bolj se strnite! Nai nekaterniki poskušajo, kar hočejo, vztrajajte v disciplinirani borbi proti židovsko-boljševiški zmedi, in videli boste, da bo prokletstvo zadelo nje. Na delo k zidanju krepkih, kompaktnih temeljev za novo družabno ureditev v novo bodočnost! Samo tako bomo prav služili svojemu narodu in s tem sami sebi! Take pa nas bo blagoslovil tudi Bog.

Po končanem govoru je množica ljudi prezidentu navdušeno priitjevala in vzklíkala. Val navdušenja se je ogleel šele, ko je stopil na oder govornik g. Žužek.

Govor g. Žužka

G. Žužek, predsednik Delavske protikomunistične akcije je v točnih številkah in zato popolnoma jasno poudaril škodo, ki io le povzročil komunizem na Dobrovi in v okolici. Pogorelo je 130 hiš, grad Bokavce, last Vincencijeve konference, dve cerkvi, dve šoli, dva gasilska domova. Vse škodo je več ko 60 milijonov lir. Vas Brezje, ki je 95 % protikomunistična, je imela največ škodo. V internacionalo so badoljevi odpehali največ ljudi iz vse okolice je moralo tja 350 ljudi, od teh jih je 54 umrlo, 35 ljudi so pobili komunisti s svojo roko, smrt 75 pa so povzročili, 200 fantov so speljali komunisti v pogubo, ko so jih zvalili v svoje vrste in jih voznali v boi proti lastnemu narodu.

Glavno krivdo nosita za vse to gorie Rihar in pa Velkavrh. Prvi, komandant dolomitskega odreda drugi bivši blagajnik Jugoslovanske strokovne zveze. Toliko škodo so povzročili komunisti v dobrovski okolici, kakšne strašne številke so šele, če bi računali vso nesrečo po domovini. Kljub temu so se komunisti upali očitati drugim izdajalcem. Glede koristi slovenskega naroda je politika Partije takšna, da velja o njej: neumnost je najdražja stvar na svetu. Z vestjo se sicer ne sme delati kompromisov vendar ie v politiki treba biti takik. O tem ie Evangelist Krek povedal nekoč imenitno zgodbo: Dva Ribničana sta bila za isti prestopek enako kaznovana. Morala sta iti na Brezje in si doma nasuti v škornje fižola. Eden kmalu ni mogel naprej drugi pa ie kar dobro korakal. Prvi se ie čudil: »Kaj teba nič ne žuli in lišči fižol?« Ta

Nadaljevanje na 2. strani

Komunizem in naša ljudska prosveta

Slovenci smo se upravičeno ponasili s tem, da spadamo med tiste evropske narode ki imajo najnižji odstotek nepismenih. Izobrazba otrok ie bila našemu človeku vselej prva skrb, že v času, ko se marsikje drugod zanje še nihče ni brigal. Zato pa ima naše šolstvo za seboj že dolgo in častno zgodovino. Naših staršev ni bilo treba šele z zakoni in sankcijami siliti, da so pošiljali svoje sinove in hčere redno k pouku, in občin ne da so gradile šolska poslopja. Reči moremo, da so naravnost tekmovali med seboj, katera oa bo prej zgradila in tudi modernije. Ogromne in obudovanja vredne so bile emotne žrtve, ki jih ie naše ljudstvo dalo za ljudsko prosveto. Šolska poslopja se bila poleg cerkvá ponos naše dežele in obudovanje za tuica.

Nikoli se ni zato v naši preteklosti zgodilo, da bi se bil našel med nami posameznik, ali nazor političnega gibanja, ki bi nastopil proti šolstvu, ali proti samim šolskim poslopijem. Požigi teh stavb so bili sploh neznani. Morali smo dočakati šele peto desetletje »kulturnega« dvaisetelega stoletja, da ie vdrl k nam barbarsko azijsko gibanje, ki si ie med drugim uničevalnim delom postavilo za cilj zatreti tudi ljudsko prosveto in požgati šolska poslopja, temeli naše izobrazbe, našega napredka in sploh obstanka. Šele azijsko-židovski boljševizem si ie pridobil pri nas tako herostratsko »slavo«, da ie pričel nameroma in po načrtu uničevati domove prosvete.

Najprej ie boljševizem onemogočil v pretežni večini naših krajev šolski pouk, češ da v času sedanje vojne in »osvobodjevanja« ni potreben. Odtegnil ie tudi znaten del učitelstva njegovemu vzvišenemu vzgojiteliskemu poklicu in ga poslal v gozdove med tolovaie. Ko mu pa tudi to ni zadoševalo, ie pričel »likvidacijo« samih šolskih poslopij. Tako ie zdaj na naših tleh na stotine šolskih stavb, ki so porušene ali požgane ali na vsaj poškodovane. Namesto prejšnjih pomasnih domov prosvete širle proti žalostnemu nebu le še od ognja poče nele razvaline. Žrtve dolgh rodov, ki so si od ust odtrgovali, samo da se zbrali skupaj sredstva za poslopja, v katerih se bo izobraževal njihov naščaj, so bile tako čez noč uničene. Milijoni in milijoni ljudskega premoženja so šli v dim.

Najbolj tragično pri tem pa ie, da so med tistimi, ki so si pridobili to žalostno »slavo«, tudi oni, ki so bili po svoji vzgoji in stanu poklicani, da naše šolstvo in šolska poslopja varujejo in nepečejo: nekateri naši učitelji in učiteljice. Neizpodbitno ie ugotovljeno, da so bili v nekkih krajih prav učitelji tisti, ki so vodili komunistične razbojnice z ognjem in mečem nad naše šolske zgradbe, ali pa so vsaj preprečili redno nadaljevanje pouka tudi v krajih, kjer so šolske poslopja ostala nenoškodovana. In na Primorskem so prepovedali uvedbo slovenskega šolskega pouka in zagrozili s smrtjo tistim zeleđnim in resnarodnim šolnikom, ki bi se drznili oznanjati primorski mladini slovensko besedo.

Zakaj vse to? Zakaj ie komunizem napovedal »osvobodilno« vojno slovenskemu šolstvu in uničenje šolskih zgradb? Iz kaj preprosteega razloga: da bi s tem povzročil kulturno zaostalost naše mladine, katero bi otem kot nepismeno laže pridobil za svoje peklensko ideologijo uničevanja vseh tradicionalnih dobrin. Zakaj boljševiški barbarizem more najbolje uspevati tam, kjer ima opravka s kulturno zaostalostjo ljudsko množico, kakor pri narodih SSSR, katero potem lahko po mili volji »vzreja« po svojih namerah. Zato samo zato ie v toliko na ših krajih onemogočil šolski pouk, v drugih na porušil ali požgal tudi sama šolska poslopja, da bi bila obnovitev pouka vsaj za dolišo dobo solob onemogočena.

Tako se mu ie v precejšnji meri posrečilo doseči, da ie ostala naša podeželska mladina brez pouka in da bo v mnogih krajih njeega obnovitev tudi še dolgo po koncu sedanje vojne nemogoča. Dosepel ie, da ie v teh letih že mnogo mladine odraslo pouku brez obiskovanja šol da imamo dečke in deklice, ki so nehali biti desetletom, in druge, mlaiše ki so stari že devet, deset let, ne da bi bili sploh kdaj videli šolo od znotraj. Tako smo doživeli paradoksn položaj, da so odrasli vsi pismeni, mladina pa ie ostala analfabetična in da v zelo mnogih primerih tega sploh ne bo več moče popravit.

Ni na to edino zlo, ki pa ie prikladal na tem področju nad naš narod azijsko-židovski komunizem. Enako, če ne še večie zlo, ie podivjanje komaj doraščajoče mladine, ki ni odtegnjena samo šolskemu pouku, am-

pak tudi zdravi vzeči doma. Kaj bo samo s kmečko mladino, ki je prepuščena z rodnega doma in se mora zdati potepati v begunstvu? In kaj šele s tisto, ki so jo pritegnili v svoje vrste sami tolovaji? Kakšen rod bo nastal iz dečkov in deklic, ki so jih komunisti naučili prezirati vse, kar je bilo njihovim staršem sveto, in vse, kar daje človeku edino moralno podlago za pošteno življenje? Zla, ki ga je komunizem zasejal v te nesrečneže prav v tistih letih, ki do locajo vso bodočnost, v veliko primerih ne bo več mogoče odstraniti. Iz marsikaterih teh sedanjih mladostnikov se bo razvil v poznejših letih zločinec in malopridnež, škodljiv poštenosti in urejene človeške družbe.

Ogromnih naporov, žrtv vseh vrst in mnogo let bo treba, da bodo končno vsaj za silo odstranjeni grozni nasledki zločina, ki ga je azijski barbarizem zagrešil nad našo prosveto in mladino. Koliko bo treba samo, da bodo spet pozidane porušene in požgane šolske stavbe! In v vsem tem ne bomo dosegli nobenega napredka, ampak se bomo komaj le približali tistemu, kar smo že imeli, in položaju, v kakršnem smo že bili.

Če bomo hoteli pri obnovitvenem delu uspeti, bomo pa morali najprej počistiti med učiteljstvom samim. Ne bomo posploševati in očitati grehe vsemu stanu, ker vemo, da bi bilo to krivično. Lepo število je slovenskih učiteljev in učiteljic, ki so se vedno zavedali svojega vzvišenega poslanstva, ki so bili res v službi ljudstva in naroda in jih tudi komunistična zabloda ni mogla izvabiti na kriva pota. Toda prav tako je gotovo, da je bil znaten del slovenskega učiteljstva še pred to vojno vse prejel kakor tisto, kar bi moral biti. Vdor komunizma k nam je pa del tega učiteljstva sploh onesposobil za to, da bi se kdaj izvrševalo veliko in odgovorno nalogo vzgoje naše mladine. Učiteljem, ki so se kot komunisti omadeževali z zločini, ne bosta noben oče in nobena mati več mogla zaupati v vzgojo svojih otrok. Te izgubljence bo treba za vso bodočnost izločiti iz našega šolstva.

Obenem bo na treba tudi poskrbeti za reformo učiteljske vzgoje sploh. Sistem učiteljske se ni obnesel. Bodoči učitelji imeli tehtno visokošolsko izobrazbo in bodi tudi tako oskrbljeni z dohodki, da njegova avtoriteta in neodvisnost nikjer in nikdar ne bosta omejena. Vzgojitelji našega naraščajočega, naše mladine, bodi izenačeni po izobrazbi z duhovščino, zdravniki, živinovozdravniki, pravniki, inženirji itd.

Samo na ta način bomo tudi preprečili, da med vzgojitelji ne bodo prihajali ljudje, ki jim je postal učiteljski poklic samo izhod za silo. Obenem bomo na z zvišano emocijo zagotovili njihovega obstanka onemogočili dosti le preprosto zagrenjenost, ki se je polasčala tudi sicer zločinskega učiteljstva, in kvarno vplivala na ljudsko prosveto sploh. Tako potem tudi ne bo več mogoče, da bi bil prav učiteljski stan eden izmed najbolj dostopnih za komunistično kuno, kar se je še v veliko večji meri kakor pri nas pokazalo drugod, posebno še na Francoskem. S. S.

Veliko zborovanje na Dobrovi

Nadaljevanje s 1. strani

se je odrezal: »V skorje sem nasol skuhan žolč!« Tako bi se tudi naš narod dobro zrezal skozi vojna leta, ko bi komunistov ne bilo.

Nato je govornik pokazal na posamezne veličine v vodstvu komunistične revolucije, kar je dokaz, da tu ne gre za poskus revežev, kako bi dosegli svoje pravice, ampak za poskus, kako bi prišli pokvarjeni častihlepneži do oblasti. Mi smo za ljubezen in odpuščanje, toda šele takrat, ko bo zavlada pri nas mir, je dejal gosp. Žužek. Naš narod ni nikdar razumel, zakaj je potrebno vojaštvo, domobranci pa so spočiti iz slovenske krvi. Po zaslugi komunistov je narod domel, zakaj so potrebni vojniki. Hvaležen je generalu Rupniku, pionirju slovenskega domobranstva.

Kot bivši funkcionar Jugoslovanske strokovne zveze je g. Žužek pozval vse delavce iz opekarn, ki so bili v tej zvezi vključeni, naj se vrnejo v narodno skupnost.

Govor g. Javornika

Glavni urednik »Slovenskega doma« je v jedrnatem in udarnem govoru poudaril, da je naša rešitev v tem, da povsod in vedno iščemo resnico. Potrebno je, da imamo pogum pogledati si v lice, pa če je še tako brezobzirna. Predvsem je potrebno, da ne gledamo v svet ampak nase. Že večkrat smo morali plačati neumnega danila, storjena na glasove iz Londona in Moskve. Naj se zgodi v svetu kakoli, nič nam ne bo več pomagalo, če nas več ne bo. Porok, da obstanemo, pa je: streli moramo komunizem v hosti, pa tudi v saloni. Kajti še vedno se zdi, da v varnem zavetju nekateri dajejo svojo inteligenco na razpolago komunizmu in da sedeži na vidnih mestih, sabotirajo boji proti komunizmu.

Vedeti moramo, da nam ne bo nihče ničesar podaril, karli zrodovina ne deli darov. Postaviti se moramo na lastne noge in se strniti, kajti le tako bomo mogli biti kovači boljši bodočnosti. Vse kar smo storili v zadnjih dveh letih v boju s komunizmom, je bilo prav storjeno. Prav nikomur ne bomo dali o tem odgovor, pač na bo narod vprašal marsikoga, kaj si delal, ko sem jaz trnel. Najboljše Slovence je tisti, kdor se najbolj bori proti komunizmu. V Ljubljani je sicer še dosti ljudi, ki mečejo domobrancem v obraz očitke, a naj se zavedajo, da bi bilo njihovega mitega življenja ko-

Roosevelt izdal Evropo boljše vizmu

Oster napad ameriškega senatorja na prezidentovo zunanjo politiko. »Ali je šla Severna Amerika zato v vojno, da bi moskovska diktatura zavladovala nad Evropo?«

Lizbona, 9. avgusta. V ameriški politiki ne gre vse tako, kakor bi si Roosevelt želel. Čedalje bolj se množi število politikov in časnika, ki razkrinkavajo prezidentovo zunanjo, še prav posebno pa njegovo sedanjo vojno politiko. Značilno je pri tem, da napadi ne izvirajo samo iz vrst Rooseveltovih političnih in osebnih nasprotnikov, ampak celo iz krogov njegove lastne stranke. To velja zlasti za senatorja Bridgesa, ki je v USA zmerom slovel za zagovornika intervencionistične smeri v ameriški mednarodni politiki.

Senator Bridges je te dni Rooseveltu zelo ostro napadel v senatu. Očitno mu je, da je prevaral ne samo ameriško javnost, ampak tudi ameriški parlament. »Roosevelt«, je vzkliknil Bridges, »ne zastopa več severnoameriških koristi, ampak se je dal vprijeti v Stalinov politični voz.« Sicer pa citirajmo rajši ameriški časopis *Washington Times Herald*. Po njegovem poročilu je senator Bridges izjavil v senatu:

»Gospod prezident! Ozračje je bilo zmerom polno visoko donečih krilat iz vaših ust in izpod vašega peresa. Toda zdaj iz bogve kakšnega skrivnostnega vzroka molčite. Resnica je, da prvič v severnoameriški zgodovini milijoni severnoameriških mladencev in mladenk, mož in žena nič več ne vedo, za kaj naj se bore, in da se od njih zahteva, naj se žrtvujejo za ideal, ki je izgubil svoj zven, smisel in ugled. Po Teheranu sta atlantska listina in proglasitev štirih prostosti postali volta fraza. Ali je šlo severnoameriško ljudstvo zato v vojno, da bi si dalo vsiliti boljše vizmu kot vzor za severnoameriški način življenja? Ali pa zato, da bi moskovska diktatura zavladovala nad Evropo, ali pa, da bi si dala predpisovati svoja načela po angleškem ministrskem predsedniku in po moskovskem diktatorju? Takojo po moskovski konferenci zunanjih ministrov,« je nadaljeval Bridges, »je Stalin izvršil celo vrsto samovoljnih političnih dejanj, od katerih pomeni vsaka posebej neizpodbitno kršitev načela o sodelovanju, načela, ki ga je bil Stalin sam podpisal.«

Senator Bridges je nato naštel dolgo vrsto enostranskih sovjetskih dejanj, pričeni pri moskovskih razgovorih z Benešem in poljskem sovjetu, ki ga je ustanovil v Moskvi, pa do boljše vizmu političnih manevrov v Afriki, v spodnji Italiji in Srbiji. Sleherni od teh sovjetskih sunkov je odnose med »velikimi štirimi« bolj obremenil. »23. februarja t. l. je Churchill proglasil svoje popolno soglasje s Stalinom v poljskem vprašanju, 3. aprila t. l. je pa zunanji minister Hull slavil atlantsko listino kot smernico za uresničenje bodoče svetovne varnosti in za preprečitev bodočih napadov. Kakšen je pa dejanski položaj? Ne Washington ne London se ne upata postaviti po robu docela samovoljnemu moskovskemu početju, ki se roga vsem skupnim dogovorom o vzajemnem sodelovanju.

Moskva postavlja svoje zahodne zavezničke enostavno pred dovršena dejstva.

»Ali to pomeni, gospod prezident,« je vprašal senator Bridges, »da ste izprabili iniciativo v zavezniškem svetu? Ali ste zato dopustili napade na atlantsko listino, ki ste jo sami pomagali ustvariti kot nedotakljiv politični testament? Ali mar tudi zato nič več toliko ne govorite o trajnosti miru?«

Senator Bridges je potem prebral časopisna poročila, po katerih snujeta zdaj tako Roosevelt kakor Stalin mir, ki more trajati le eno samo pokolenje. »Ali to pomeni, gospod prezident,« je vzkliknil senator Bridges s povzdignjenim glasom, »da so vas, predsednika mogočne severnoameriške države, prisilili kompromitirati ideal trajnega miru? Se enkrat hočemo slišati iz vaših ust, da je naš najvišji cilj mir na zemlji. Vaš trdovratni molk zbujal med nami čedalje večji strah, da ste že zapravili našo pravico o tem, da bi mogli sami odločiti o sebi, in da nimate več svobode, propovedovati in zastopati naše ideale. Vaš molk še pomnožuje naše zle slutnje. Vaš molk je postal za nas poniževalen. Stalin govori in vi molčite. Vemo, da postavljate na kocko vso

našo bodočnost in bodočnost poveljnega sveta, ko se podrejujete Stalinu, na kar ne bo narod Severne Amerike nikdar pristal. Zakaj molčite? Zato, ker pošasti, ki ste jo pomagali priklicati, ni moči več ukrotiti in svobodno divja, kakor se ji zdi?«

Washington Times Herald, ki prinaša Bridgesov govor, mu dodaja tudi lasten komentar. V njem ugotavlja, da je Bridgesov govor podl. jezove in da je pričakovati, da se bo tudi kongres (t. j. skupno zasedanje senata in reprezentativne zbornice; najvišji politični forum v USA, op. ured.) ukvarjal s kapitulacijsko politiko Združenih držav nasproti Moskvi. »Kaj hudiča naj nam ta vojna sploh prinese, če jo dobimo?« se izprašuje washingtonski list. »Ne pitajte nas s svetohlinim blufom o štirih prostostih ali drugih puhlih posploševanjih iz svoje brošure o novi volivni kampanji!«

Takšna in podobna vprašanja, pravi list, si bodo zadajali člani kongresa. »Senator Bridges,« končuje *Washington Times Herald* svoja izvajanja, »je bil prvi, ki je imel pogum, pokazati s prstom na Roosevelta kot tistega, ki je odgovoren za mednarodni kaos prelivanja krvi in prelomljenih obljub.«

Zavezniški med seboj

Sovjeti zmerjajo Turke — mislijo pa Angleže

Stockholm, 7. avgusta. Po dolgem in trdovratnem molku je moskovska poročevalska agencija Tass vendarle izvolila zavzeti stališče do prekinitve odnosov med Turčijo in Nemčijo. Kremelski komentar je en sam srdit napad na Turčijo. Namesto da bi Sovjeti čestitali Turčiji k prekinitvi diplomatskih stikov z Nemčijo, ji očitajo, da je to storila mnogo prepozno, vrhu tega pa izjavljajo, da njenega ukrepa ne gre precejevati. Z neprisiljenim brejo po Angliji priblija moskovska agencija, da angleško-turški pakt iz oktobra 1939 ni oviral turške vlade, da ne bi bila sklenila junija 1941 tudi prijateljski dogovor z Nemčijo in nato proglasila svojo nevtralnost. Turška politika, ugotavlja gnevno Tass, je dejansko pomenila podporo Nemčiji. Sedanja preobrat Turčije je predvsem izraz strahu pred ponovno politično osamljenostjo, pri čemer se ne sme prezreti — pravi Tass — da se je preorientacija Turčije izvršila »brez lastne pobude, zgolj po zaslugi uspehov sovjetske vojske in njenih zaveznic.« Se zmerom pa ta sklep Turčije ne pomeni njenega vstopa v vrste trdno boričih se zaveznicov? in se zmerom bi Turčija rada »ohranila svoje dobre odnose do zaveznic Nemčije, posebno do Madžarske in Rumunije.«

V berlinskih političnih krogih mislijo, da je ta komentar, prav tako kakor poprejšnji demonstrativni molk sovjetskega tiska, jasen dokaz, da Sovjetska zveza ni zadovoljna z dosedanjimi uspehi Anglije v Turčiji. Zanimivi so v tem pogledu, tako govore

v nemški prestolnici, lizbonski, očitno iz angleškega vira prihajajoči komentari, ki izražajo domnevo, da je Turčija samo zato pretrgala stike z Nemčijo, da bo nekako z angleško pomočjo mogla nastopiti proti nakanam Sovjetov, ki se jim hoče oporiti ob Dardanelah. Zato, izjavljajo v Lizboni, je razumljivo, da v Moskvi Turčiji ne zaupajo.

Bern, 8. avgusta. »Basler Nationalzeitung« prinaša članek o odnosih med Sovjetsko zvezo in Turčijo. List pravi:

Pred več tedni so govorili, da si je predvsem sovjetska diplomacija prizadevala, da bi spravila Turčijo v zavezniški tabor. Zdaj pa izjavljajo docela odkrito, da je Anglija tista, ki je povzročila odločitev v Ankari, medtem ko so Sovjetska zveza in Združene države stale pričakujoče ob strani. Ali ni bilo nič z razgovori, ki sta jih imela s turškimi državniki Vinogradov in Višinski, ker je postavila Sovjetska zveza prevelike zahteve glede morskih očin, in je Anglija dosegla svoj cilj šele, ko je dala Turčiji poročilo ne samo proti morebitnemu nemškemu napadu, ampak tudi proti Sovjetski zvezi?

Marsikaj, nadaljuje list, kaže na to, da se je Turčija popolnoma navezala na Anglijo, da bi mogla kljubovati Sovjetski zvezi, in da je Anglija prevzela do nje obveznosti, ki bi Turčijo mogle prisiliti, ali bi ji pa bile tehten vzrok, da bi odklonila določene sovjetske zahteve.

Prisrčna proslava prezidentovega rojstnega dne

V sredo, 9. avgusta zvečer je bila v operi slovenska proslava rojstnega dne prezidenta generala Rupnika. Predstave se je udeležilo mnogo občinstva, predstavnikov oblasti, uradov in ustanov. SS Obergruppenführerja je zastopal Standardentrührer g. Griese, prišel je tudi nemški konzul dr. Müller, knezoški dr. Gregorij Rožman, hrvaški konzul prof. Salih Bajić in predsednik slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Milan Vidmar. Domobranstvo je zastopalo celotno poveljstvo štaba. Navzočni so pa bili še predstavniki eksekutive vseh bojevnih organizacij in vodilne ustanove, vse urade in organizacije so pa zastopali njihovi načelniki ali predstavniki. Slo-

nee, ko bi ne bili za hrbti »izdajalskih« domobrancev varni.

Ob koncu je govornik pozval zborovalce na delo za domovino. Ne ljubimo domovine z besedami, ampak z znojem in krvjo.

Pozdrav g. Majceta

G. Majce, šef Tiskovnega urada, je kot zastopnik eksekutive vseh bojevnih organizacij iz prve svetovne vojske pozdravil domobranci, na katere so stari bojevniki ponosni. V udarnih besedah je pozval mlade branilce slovenske zemlje, naj stopajo za svojimi poveljniki, po poti, ki jo je začrtal general Rupnik.

Besede g. Jeločnika in dr. Kocipra

G. Jeločnik je navdušeno pozdravil stopil na oder v pristni gorenski narodni noši in v ognjevitih besedah zaklical dobroviti mladini, ki ji je prinesel pohvale vse slovenske mladine, naj z vsem mladostnim ognjem grede za programom: mati, domovina, Bor.

Tudi dr. Kocipra je množica pozdravila kot starega znanca. G. poročnik je v nekaj besedah prikazal grobnost dela komunistov in njihovih pomagačev. Strnjen protikomunističen labor, domobranci in njihovo zavetje, bodo zmagali nad komunizmom, nato pa zgradijo slovenskemu narodu lepšo bodočnost.

Po zborovanju je vsa množica zapela »Hej Slovenci!« in se med zvoki korajšne ter veselih narodnih, zadovoljno razšla.

Čestitke prezidentu Rupniku

V četrtek, 10. avgusta so obiskali prezidenta Rupnika v njegovi delovni sobi množični predstavniki in zastopniki oblasti in drugih ustanov in mu k njegovemu 64. rojstnemu dnevu prisrčno čestitali.

Dopolnila je igrala pred palačo Pokrainske uprave godba slovenskega domobranstva narodne venčke. Gospodu prezidentu so poleg zastopnikov ustanov čestitali tudi mnogi njegovi sodelavci in prijatelji. V imenu Obergruppenführerja Rössnerja mu je čestital nemški svetovalec za ljubljansko pokrajino g. dr. Doviak, poleg njega nemški generalni kon-

zul dr. Müller, hrvaški konzul prof. Salih Bajić, član štaba slovenskega domobranstva, predstavniki zveze bojevnih organizacij, kmelje z gosp. Skuliem na čelu in zastopniki delavskih in drugih organizacij.

Vsemu svečanemu donosnemu je dalo svoj poudarek odposlanstvo mladine, ki je izročilo prezidentu lepo izdelan, kratek meč. Ročaj meča je izdelan v obliki klasa, na vrhu so pa štiri glave kranjskega orla, ki imajo namesto oči kamna. Na glavah sloni krona, na ščitniku so pa sklesane poleg datuma besede: »Naprej v zmagi!« Nožnica meča je okrašena z viugasto vešico lipovih listov.

Nato so gospodu prezidentu dekleta izročila šopek poljskih cvetic s pšeninim klasom, makom, marieticami in plavicami.

Takoj nato je stopilo v dvorano odposlanstvo diakov in diakinj. Želelo g. prezidentu še mnogo srečnih let in mu prav tako izročilo šopek cvetic.

Posebej so se prezidentu poklonile še begunke v narodnih nošah, ki so ga prosile, naj jim bo še nadalje tako naklonjen, kakor jim je bil doslej. Vsa mladina je potem stopila okrog prezidenta, mu navdušeno zapela več narodnih pesmi in mu tako znova dokazala, kako mu je od srca vdana.

Mikolajczyk ni v Moskvi nič dosegel

Amsterdam, Reuter javlja iz Moskve, da je Stalin včeraj zvečer sprejel poljskega ministrskega predsednika Mikolajczyka.

Reuter javlja še dodatno, da je bil Mikolajczyk na predvečer svoje vrnitve v London poldrugo uro pri Stalinu.

Poročilo pravi nadalje, da je Mikolajczyk objavil o polnoči, da je predvideno nadaljevanje njegovih razgovorov z zastopniki »poljskega narodnega sveta« in »narodnega komiteja« (poljskega sojeta).

O svojih razgovorih z zastopniki »poljskega narodnega komiteja« in »poljskega narodnega sveta« je izjavil Mikolajczyk zastopnikom tiska, da sta obe strani »stavili določene predloge«. Predloge predsednika »poljskega narodnega sveta« bo pretehtal, ko se vrne v London. Mikolajczyk je izjavil, da niso dosegli nikakega doglednega zedinjenja, da pa so pogajanja potekla v prijateljskem vzdušju. Ko so ga vprašali, ali upa, da se bodo pogajanja uspešno zaključila,

je dejal: »Stvari, ki jih obravnavamo, so zelo težke. Gre za zadeve, ki se tičejo bodočnosti Poljske in odnosov do Sovjetske Zveze. Pa ne le to, predstavlja tudi preizkusni primer v Evropi, na katerem bomo lahko proučevali možnosti bodočega mira in sodelovanja med narodi. Prav ta veliki problem na vsekako zahteva neko rešitev.«

Obupen krik Poljakov na pomoč

Berlin, 10. avg. Dne 9. avgusta so prestregli naslednji radijski klic poljskih uporniških oddelkov za sovjetskimi črtami iz Kovlja na poljsko radijsko oddajno postajo Bari:

»Rusi so nas razorožili. To je konec poljske armade. Zivela Poljska!«

Kovelj je prosil poljsko radijsko oddajno postajo v Bariju, naj razširi ta radijski klic na vse dosegljive poljske oddajne postaje. Medtem ko se je podal min. predsednik poljske begunske vlade Mikolajczyk, pripomnilo k temu v Berlinu na svet Angležev in Američanov na pot v Canosso v Moskvo, kjer naj bi razpravljal z boljševiki o kompromisu, ki ni z boljševiki nikdar možen. Je postavil Stalin begunske Poljake spet pred izvršeno deistvo. Kratko in malo je pustil razorožiti in zapreti poljske oddelke za ruskimi črtami. Kakor poročajo, so poljske častnike že ločili od moštva in jih odposlali v Kijev, kjer jih bo doletela ista usoda kakor njihovih tovarišev v Katinu. Iz moštva so doslej odstranili vse neboljševske elemente. S tem so se žalostno zrušila vsa upanja upornikov tako glede Sovjetske zveze kakor glede Angležev. Njihov položaj je brezupen.

Uprava ljubljanske policije je v tem mesecu kaznovala že več kot 400 kolezarjev

Uprava ljubljanske policije je v tem mesecu kaznovala že več kot 400 kolezarjev, ker se niso ravnali po cestno-policijskem redu. Ker tudi ponovno opozorilo policije glede cestnega reda ni zaleglo in kolezarji še zmerom v neredu drve po cestah in povzročajo posebno ob alarmnih prijetnostih, bo policija vsakega kršitelja policijskega reda zelo strogo kaznovala in segla za ureditev discipline tudi po najožjih ukrepih.

Organi policijskega zbora so preiel strog ukaz, da morajo lavi slehernega kršitelja zateknitvenih predpisov. Občinstvo rai se zato strogo ravnaj po predpisih protitelalske zašite, ker bodo sicer obetno kaznovani.

V Beogradu je v zadnjem času izšla knjiga: »Krvavi beograjski uskr«, v katerem je pisatelj opisal letošnji velikačni angloameriški napad na srbsko prestolnico.

Iz Zagreba poročajo, da je vreme meseca julija zelo ugodno vplivalo na rast žitne in ostalih poljskih pridelkov. Pšenice, ječmen in rž so razmeroma zelo dobro obrodile, posebno obilen pridelek na obeta Koruza. Sadna letina pa letos na Hrvaškem na kaže posebno dobro. Jabolka, hruške, posebno pa sliv bo neprimerno manj kot lani. Se dokaj dobro na kažejo vinogradi.

Solska oblast ponovno opozarja stare diakov in diakinj, da se letos vrši telovadba v srednjih, strokovnih in meščanskih šolah tudi med počitnicami in je za vse diakinje in diake obvezna. One diake in diakinje, ki ne hodijo redno k telovadbi, bodo profesorji ob začetku prihodnjega šolskega leta lavi pristojnim šolskim ravnateljstvom.

V ljubljanski mestni posvetovalnici so 10. avgusta zvečer slovesno zaključili drugi bolničarski tečaj Slovenskega Rdečega križa. Zaključno slovesnost je vodil predsednik Slovenskega Rdečega križa dr. Fellich. Na novo izvežbanih bolničarjev in bolničark je 150. Tem je dr. Fellich podelil diplome in jih ponovno opozoril na njihovo dolžnost in zaoblubo, da bodo vestno izpolnjevali svoje bolničarske dolžnosti.

Mestna cestna železnica bo do nadaljnjega spet redno vozila od 6. do 8.30 ure, od 11.45 do 13. ure in od 17.30 do 19.30 ure. Če bo na mesna elektrarna tudi ob drugih urah mogla dati tok, bo tramvaj vozil tudi razzen zvečer navedenih ur.

Zaščitno cepljenje proti tifusu z uživanjem tablet se v ljubljanskem mestnem domu še zmerom nadaljuje. Stranke, ki se hočejo cepiti, dobe tablete brezplačno med dohodnimi uradnimi urami.

Vsi upokoileni, ki jim likvidira pokojinske prejemke finančna direkcija v Ljubljani, naj čimprej prosijo za potrdila o višini neposrednega davka, ki jih bodo potrebovali pri vpisu svojih otrok v šolo zaradi odmere šolnine. Prošnjam, kolkovanim s kolki za 6 lit. nat. priloge za vsako potrdilo, kolikor jih potrebujejo za 6 lit. kolkov. Tisti upokoileni in upokoilenke, ki plačujejo poleg uslužbenškega davka na svoje pokojinske prejemke tudi neposredni davek, naj v svoji prošnji, naslovljeni na finančno direkcijo, navedejo tudi pri kateri daveni upravi so obremenjeni za neposredni davek.

Osebnosti

UMRLI SO:

V Ljubljani: Justina Bitenceva; Vida Lešnjakova; Uršula Dolnarjeva; Nikolaj Petrovšek; Franc Virant; Danica Slavova; Franje Kordin, uradnik; Dominik Smole; Zofija Rokljeva; Viktorja Suhadolnikova; Lucija Kalinželj; Viktor Rupret, strojevodja državnih železnic; Franc Rauter; Ivan Sečnec, rač. inšp. v pok. Ivana Trevnega.

Naše sožalje!

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: G. Jože Pavlin, akademik in gde. Branislava Bohinčeva; g. Franc Debevec in gde. Geni Poljskič; g. ing. Tone Pogačnik in gde. Mica Ingheva.

Čestitamo!

Listek „Družinskega tednika“

Skrivnosti vesoljstva in človeškega življenja

Če primerjamo starost človeške kulture s stotisočletji življenja človeštva na zemlji, se nam zdi, da traja ta kulturna doba komaj pol dneva v primerjavi s prejšnjim časom, o katerem se nam niso ohranila nobena zanesljiva poročila. Tako bi lahko rekli, da je stara vsa sedanja človeška kultura v primerjavi s preteklostjo komaj pol dneva, da je zaradi tega silovito mlada in od nje tudi ne moremo pričakovati, da bi nam že mogla odkriti, kaj in sto skrivnosti, ki jih še ne poznamo.

Kaj malo vemo o zadnjem bistvu človeka samega kot takega, in še manj o resničnem bistvu vesoljstva, najmanj pa o odvisnosti človeka in njegovega življenja od vesoljstva. Dandanes so mnogi o tem še prav tako samo domneve, kakor so bile n. pr. za časa starih Asircev, Babiloncev in Egipčanov. Toda tudi tedaj so ljudje že prisojali vplivom iz vsega na človeško veljavo. S tem se je ukvarjala astrologija, ki se je razvila najbolj pri Kaldejcih, a z njo so se bavili tudi vse veke pozneje, posebno tudi še v srednjem veku, ko je imel vsak vladar in veljavnejši mož svoje- ga posebnega astrologa, ki mu je napovedoval srečo.

Astrologi so trdili, da vodi človeško usodo položaj zvezd, in njihov rek je bil: »V zvezdah je zapisana tvoja usoda!« Dandanes vemo, da zvezde ne morejo določati naše posamezne človeške usode, in da ni iz nobenega njihovega položaja mogoče prerokovati, kaj bo kdo kdaj počel in kako se bo njegovo početje končalo, srečno ali nesrečno. Toda nekaj, kar je presenečevalo znanost zadnjega stoletja, je bilo to, da tudi na tem le res. Če dalje bolj se namreč zdi, da zvezde res vplivajo na usodo človeštva, četudi se v smislu verovanja davnih in sedanjih astrologov. Njihov vpliv se razteza celotno na vsa zemeljska živa bitja; in res bo tudi, da učinkuje na posamezna različno. Nekateri so govorili, da vplivajo bolj druga po manj občutljiva. To se potem razpoveda, stavi v početju in fizičnem razpoloženju, ki soodloča seveda tudi o duševnem. Kako vpliva in kakšni so nasledki teh vplivov, seveda še ne vemo, in tudi tega ne, kje je prav za prav izvir teh vsebinskih vplivov.

Dandanes vemo, da prihajajo iz vesoljstva na našo zemljo najrazličnejši žarki, med katerimi so gotovo najbolj zanimivi tako imenovani višinski žarki. Te višinske žarke, ki so nedvomno eden najnevarnejših pojavov na področju naravoslovja, je odkril pred dobrimi tridesetimi leti nemški profesor Kolhörster. Od tedaj so se s tem, sprva zelo spornim problemom, ukvarjali mnogi učenjaki raziskovalci, ki so prišli do presenetljivih dognanj. O teh dognanjih je šele nedavno govori pred zastopniki nemškega tiska sam odkritelj višinskih žarkov, prof. Kolhörster.

Učenjak je povedal, da so bili višinski žarki posebno natančno preiskani v času, kar se je posrečilo organizirati poletje v stratosfero in v še večje višave. Ti poletji so se izvršili s posadkami v balonih, ali pa z baloni brez posadke, ki so se dvignili tudi do 33 tisoč metrov visoko, a so bili opremljeni s posebnimi zadenimi registriranimi in raziskovalnimi aparati. Tako je bilo ugotovljeno, da imajo višinski žarki naravno nevarno preobliko, prof. Kolhörster jih je odkril celo pod zemljo v rudnikih. Nadalje je spoznal, da morejo prebiti tudi 1000 metrov debelo vodno plast.

Če je prebojna mač teh žarkov, ki prihajajo iz vesoljstva, tako silovita, je docela razumljivo, kako ji je izpostavljen poleg drugih živih bitij tudi človek. Višinski žarki prebijajo človeka vsak dan na milijone kratov, ne da bi se tega sploh zavedal in ne da bi trpel zaradi tega neposredno škodo. Ali pa ne trpi morda vendarle neposredno škodo? Tega ne vemo. Ali ima nemara od njih tudi kakšno korist? Tudi tega ne vemo. Vse okoli bombardiranja s temi žarki, kateremu se ne moremo izmakniti, je zavito in nepredvidno temo skrivnosti.

Raziskovanja so dalje ugotovila, da razvijajo višinski žarki ogromno energijo, ki presega daleč celotni bilijon voltov, med tem ko more človek s svojimi pripravami ustvarjati v rentgenovih žarkih komaj energijo milijon voltov. To se pravi, da je energija višinskih žarkov z rentgenovimi žarki v razmerju kakor 11 dni nasproti 30.000 letom. Soj višinskih žarkov na nas pa ni enakomeren, ampak se po svoji intenziteti zelo spreminja. Ta po nj valovno, ampak korpuskularno (snovno) žarenje, katerega posamezne delce (korpuske — telesca) je bilo v zadnjem času celo mogoče s pomočjo supermikroskopov videti in fotografirati. To žarenje, ki je zaradi omenjenega bolj resnično bombardiranje, se pojavlja včasih v ogromnih snopih, ki padajo na površino od 300 do 500 m istočasno s še povečano energijo. To žarenje je po izledkih prof. Kolhörsterja, ki jih je napravil na svoji znanstveni ekspediciji proti severnemu tečaju, močno vplivano po zemeljskem magnetizmu.

Nadalje bi bilo ugotovljeno, da so višinski žarki zelo važni tudi pri nastajanju strel, zlasti pri treakanju na zemljo. Znanstveniki domnevajo, da

določajo njihovi vdori skozi ozračje tudi pota strel ob nevihtah. To pomeni, da more tresčiti strela samo tam, kjer ji je vdor višinskih žarkov omogočil pot, po kateri gre kakor po žici streljavnica na zemljo.

Ogromna energija, kakor tudi okolnost, da je njihova intenziteta v višini nad zemljo vedno večja, nam dokazuje, da je izvir višinskih žarkov treba iskati daleč izven območja naše zemlje in celo našega sončnega sistema. Določeni dotok s sonca je sicer bil ugotovljen,endar pa ni niti edini niti najmočnejši. Izvir glavnega žarenja teh žarkov je zato neprimerno dalje v vsejmirju, v spiralnih meglah, v tako imenovanih orjaških rdečih zvezdah, pred vsem pa najbrž v novih zvezdah, v N. vi (Novae) in še neprimerno dalje strahotno oddaljeni Super Novi. Tu stoji znanost še pred novimi nalogami, da bo nova odkritja vodila do presenetljivih ugotovitev in odkritij.

Tako bomo morda kdaj spoznali, da zvezde res vplivajo na usodo človeštva na zemlji, in morda tudi, kakšen je njihov vpliv in v čem se nam praktično razodeva. Nič ni izključeno, da so vplivi kozmičnih žarkov v kakšni zvezi s človeškim rojstvom, razvojem in smrtjo. Kajti že lajk mora spoznati, da neprestano, a po intenziteti nihajoče prestreljevanje naših teles z delci stvarne materije višinskih žarkov, ne more biti brez posebnih učinkov na našo telesno in z njo tudi duhovno in duševno usodo. Iz zdaj šele vidimo, kako malo vemo ne samo o vesoljstvu, ampak tudi o svoji lastni najbolj osebni skrivnosti življenja. Ali pa bo človeštvo kdaj vedelo vse? Dostj več kakor mi, ki živimo v dvajsetem stoletju po Kr. r., govorimo, čisto vsega pa nikoli.

RAZGOVOR

* * NAPISAL JO HANNS RÖSLER * * *

Bila je jesen. Spet so se zbirale na telefonskih žicah lastovke in se pripravljale za pot proti jugu. Ljudje so sedeli pred hišami in se gredli v jesenskem soncu. Tudi Ema in Peter sta sedela na klopi in opazovala lastovke.

»Čudnot« je vzkliknila Ema.

»Kaj je čudno?« jo je vprašal Peter.

»Da se ptice vsako leto zbirajo na telefonskih žicah. Saj bi to prav tako lahko opravile na drevesih ali na strehi naše hiše.«

»Mora biti že tako prav,« jo je potolažil Peter.

»A drugače vendar zmerom sede na drevo,« je nadaljevala Ema.

»Res je, a kadar odhajajo na jug, se zmerom zbirajo na telefonskih žicah.«

»A zakaj, Peter?«

Peter je zajel sapo. »To je vendar čisto preprosto, Ema. Samo zamisli se nekoliko. Recimo, da hočeš odpotovati domov. Kaj boš najprej storila?«

»Kupila si bom vozovnico.«

»Dobro.«

»Kaj boš pa še pred tem naredila?«

»Pripravila bom kovčke.«

»Dobro! A kaj bi naredila še prej?«

Dobro premisli. Danes je na primer sobota.

»Kako, Peter? Danes je vendar torek.«

»Saj sem ti to samo kot primer navedel.«

»Zakaj neki?«

»Zato ker hočeš vendar odpotovati.«

Peter je dvignil glas, zdelo se je, da postaja živčen.

»Hotela si vendar vedeti, zakaj se jeseni lastovke zbirajo po telefonskih žicah, ali ne? No, torej, prosil sem te, da se zamisli, kako bi bilo, če bi se v

soboto spomnila, da boš v nedeljo odpotovala domov.«

»V nedeljo ne potujem. Tedaj so vlaki prevozi polni potnikov.«

»Potem pa zaradi mene potuj v nedeljo.«

»No, pa naj bo. A kam?«

»Saj vendar ne gre za to, kam boš potovala. Na potovanju si pač.«

»Na potovanju? Zdej se moram pa res smejati.«

»Saj gre vse skupaj samo za to, da si predstaviš, Ema.«

»Torej kakor sanje.«

»Odločila si se torej, da boš odpo-

Vzemite

za ledvične bolezni

URIDON čaj

Dobite ga v lekarnah

tovala. Rada bi, da bi te doma pričakovali. Kaj boš torej storila?«

»Pisala bom dopisnico.«

»Ta bo prišla prepozno.«

»Poslala jo bom ekspresno.«

»Misli si torej, da si bolna, ležiš v postelji in imaš hudo vročino.«

»Z vročino vendar ne morem potovati. Kako moreš biti tako brezobziren.«

»Zaradi mene ti ni treba imeti vročine, lahko si na primer tudi zložiš noge.«

»No, res lepe želje imaš. Če bi te moja mati slišala, ki mi je zmerom tako branila poroko s teboj.«

»Potem si pa misli, da sem si na primer jaz zložil roko.«

»Kaj praviš? Kako neki?«

»Morda pri sekkanju drv. Ali si to lahko predstaviš?«

»Da, to bi bilo že podobno.«

»No, naposled! Zdej si pa misli, da imam vročino, da ležim v postelji, da imam zlomljeno roko in ne morem pisati domov, da se vrnem v ponedeljek.«

»Zakaj pa šele v ponedeljek? Saj bi lahko že v nedeljo odpotoval?«

»V nedeljo potuje preveč ljudi.«

»Aha, ko sem pa jaz prej to rekla, si me ogorčeno zavrnil.«

Objava!

Dne 5. septembra t. l. prične začetniški

specialni enomesečni tečaj

iz brezorožne samoobranbe

džiu - džitsu

pod vodstvom strokovnjaka.

Za gospode: torek in četrtek ob 18.30 uri

za dame: torek in četrtek ob 20. uri

Prijava in pojasnila vsak torek in četrtek od 19. do 21. ure

Gimnastična šola, Muzejska ul. 3, pritličje

Peter se je zgrabil za glavo. »Kaj naj torej naredim, če hočem, da boš v ponedeljek, ali pa zaradi mene v nedeljo izvedela, da se vracam domov.«

»Kakor te poznam, bi telefoniral.«

»No, naposled!«

Peter si je obrisal pot s čela. »Torej, telefoniral bi. Prav tako se godi tudi lastovkam. Ko mislijo oditi domov na jug, prej telefonirajo, da jim tam doli pripravijo stanovanje.«

Nekaj časa sta oba molčala. »Potem se je oglašila Ema:«

»Ali si ti neumen, ali pa jaz. Lastovke vendar ne znajo telefonirati.«

Peter se je nasmešnil: »Kako pa to tako zanesljivo veš? Zakaj bi se pa potem vsako jesen zbirale ravno na telefonskih žicah? Vprašaj jih vendar ne moreš.«

»Rada bi vedela, kaj bi odgovorile, če bi jih to vprašala.«

»To ti pa lahko povem.«

»No, kaj?«

»Dejale bi: Nismo lastovke, temveč škorel.«

Izpopolnitev umetne megle

Znanstveni poizkusi za izboljšanje in izpopolnitev celicne ali umetne volne so se v Nemčiji nadaljevali tudi v tej vojni na najširših osnovah. V laboratorijah vseh zadevnih podjetij so se delali neprestani poskusi, katerih namen je bil dati umetni volni čim bolj svojstva pristne, naravne. Za uspešnejši rezultat prizadevanj je bila ustanovljena posebna družba, katere naloga je posredovanje izsledkov in napredkov med posameznimi nemškimi industrijami umetne volne.

Nemška prizadevanja se osredotočujejo najprej okoli izboljšanja same celuloze kot surovine, iz katere se umetna volna izdeluje, kakor tudi okoli večje uporabnosti raznih vrst dovršenih izdelkov. Pri tem se je posrečilo izločiti iz surovine manjvredno celulozo. Pričeli so izdelovati celulozo iz slame in odstranili so že vnaprej s pomočjo razredjenih kislin slabšo snov. Tako prihaja v tovarne za umetno volno že več ali manj popolnoma izčiščena celuloza. Do 95 odstotkov čista celuloza daje kot fabrikat volno, ki se po kakovosti ne da več primerjati s slabšim predvojnimi izdelkom. Iz slame pridobljeno celulozo pa potem še dalje predelujejo. Grozdni sladkor, katerega dobivajo na ta način, služi za gojenje neke vrste kvasnih glivice, ki spreminjajo grozdni sladkor v beljakovino. Ta beljakovina vsebuje važni vitamin B in se uporablja tako

Lišaji in suha koža so nadloge marsikateri žene in dekleta. Odpravile jih s krema »BVA«.

v vojaških kakor tudi v delavskih kuhinjah. Na ta način so dala prizadevanja za izboljšanje in izpopolnitev umetne volne tudi novo dobro, hrano.

Največji uspeh prizadevanj za izboljšanje umetne volne je pa bil dosežen s tem, da se je posrečilo izdelati volno, ki je v notranjosti niti votla. To so tehniki dosegli s tem, da uporabljajo pri napravljanju vlaken neki plin. Spočetka je bila volna še neenakomerna, zdaj pa je že ustaljena. Na ta način je ta umetna volna elastična, kljub temu da je večja, ter da je boljše predvilo in tkanje blago. Od naravne volne je debelejša za 40 odstotkov.

OBVESTILA „ŽEGOZE“
zadruga malih gospodarjev

Krmila delimo samo vsak ponedeljek, torek, sredo in četrtek popoldne od pol 15. ure do pol 18. ure. Rižovo zdrobljeno in otrobo delimo le proti zamenjavi: 2 jajci za 1 kg.

Ob petkih je članom na razpolago: klanje apno, bučne tropine, krvna moka, kostni zdrob, močno krmilo, seno, umetna gnojila, razkužila, predmeti in knjige.

Mali gospodar v poletju je naslov zborniku, ki ga preimejo v najkrajšem času člani družba in zadruga. »Mali gospodar«. Zbornik bo prinesel kopico strokovnih in za današnje čase nad vse primernih poučnih razprav ter bo opremljen z velikimi številkami slik iz vseh panog malega gospodarstva. Med tem, ko dobe člani, ki so v redu poravnali svoje obveznosti namram družstvu in zadrugi, to knjigo brezplačno, bo ostalim rejcem ta knjiga proti plačilu na razpolago v društveni pisarni.

Mesečne kontrolne liste nesnosti vpelile pri svojem perutinarstvu, ako hočete napredovati in doznati nesnost pri svojih kokoših. Zato so potrebna kontrolna gnezda, ki se avtomatično zapro za vsako kokoš, ki pride na gnezdo. Kokoši morajo biti seveda tudi obročkane, da jih razločujemo in beležimo s številkami v kontrolni listi. Tiskovine in narčni za kontrolna gnezda so na razpolago v društveni pisarni. Kokoš z nesnostjo 100 laic letno plača samo svojo oskrbo. Kar znes nad 100 laic, je gospodarjev dobiček. Zatorej uvedite kontrolo in se prepričajte.

Tobačni prah je najboljša sredstvo za zatiranje uši pri kozah in perutnini. Med tem, ko nudimo perutnini tobačni prah pomešan z drobnim peskom v primerih zabohi, kjer se živali lahko okončajo, je pri kozah poslopek povsem drugačen. Živet obdržemo zunaj na prostem s tobačnim prahom ter jo dobro skrtačimo. To ponovimo vsak teden dvakrat in živali bodo rešene te nadloge. Pri fižolu odpravimo uši, ako potresemo »šabni prah« žuželki, ko so rastline še rone. Enkratno oprasanje s tobakom drži za 14 dni.

Kunčje kožice v strojenie na krzno in surovinu zadruga vsak petek ves dan. Odvišne kunčje kožice odkupuje zadruga po najvišjih uradno določenih cenah. Sedaj je še čas za strojenje in predelavo, ker na zimo je tako delo veliko zamudnejše in dražje. Kožice, obedenih od moliev ter lažjih od 70 g zadruga ne kupuje in ne sprejema v predelavo.

Rižovo zdrobljeno in otrobo dobe pri Zadrugi malih gospodarjev na Gallusovem nabrežju 33 vsj reči, ako prinese za vsak kg po 2 sveži, nad 50 g težki jajci.

Veterinarska ambulanca za obolenje živali posluje na Gallusovem nabrežju 33 vsak dan ob 11. uri dopoldne razen ob sobotah, nedeljah in praznikih.

Usnjene izdelke barvajte le s specialno barvo ki usnju ne škoduje. Elaks — Napolconov trg

Cesar po volji prostaka

Umor Gaja Cezarja Kaligule
Nemorala na rimskem dvoru

Dne 24. januarja leta 41. je sedel rimski cesar Gaj Cezar Kaligula, mož visoke postave, drobnih nog, velikega trebuha, plešast, nizkega in širokega čela in z gosto brado poraslega obraza, do 12. ure popoldne v cesarski loži gledališča, ki je bilo poleg Palatina zgrajeno v spomin Avgusta in Livije. Ko je bila predstava končana, se je cesar dvignil in odšel po podzemeljskem hodniku s svojim spremstvom v vladarsko palačo. Pred njim sta stopala njegov ujec Klavdij in svak Vitičij, za njim so se pa razvrstili visoki častniki in centurioni pretoriancev.

Spotoma se je cesar ustavil, da je poslušal petje skupine dečkov, ki so ga pozdravili s posebnim spevom. Dečki so bili zgani skupaj v Rim iz raznih delov imperija, največ iz Grčije in Male Azije. Medtem pa ko se je cesar pogovarjal z dečki, so si njegov prvi komornik Kalist in gardna častnika Kasij Hereja in Korneli Sabin nekaj pomembno namignili. Ko je imperator nadaljeval svoj pot, je stopil Sabin nenadoma predenj in ga zaprosil, naj določi geslo tistega dneva. »Jupitor,« je odgovoril cesar, Hereja je pa zaklical v odgovor: »Vzemi to od nje-«

gale in mu zasadil svoj meč v grlo. »In še to, in še to!« so vzkliknili ostali častniki ter planili drug za drugim na imperatorja ter ga še na tleh ležečega prebadali z meči.

Tako je končal svoje življenje rimski cesar Gaj Cezar Kaligula, ki se je bil iz m. dostnega razposajenca razvil v vladarskega tirana, kakršnih je premogel Rim le malo. Toda bil je tak vladar, kakršno je bilo njegovo ljudstvo. Rim in on sta bila drug drugega vredna. Kako je Gaj Cezar Kaligula cenil svoje Rimljane, nam priča najbolj njegov izrek: »O, če bi imelo rimsko ljudstvo samo en vratic! Če bi ga imelo, bi ga presekal in bilo bi ga konec. Tedaj je pa Rim njemu presekal, odnosno prebodel vrat. Vendar se je zanj še zavzela njegova germanska telesna straža, ki je planila po morilcih in jih večinoma pobila.

Zdej je bil rimski imperij brez imperatorja. Senat je hotel izkoristiti to priliko in je na naglo sklicani seji sklenil oklicati republiko. Toda od besed do dejanj senat ni prišel. Rim je bil tedaj že preveč razkrojen, da bi bil mogel in smel uživati svobodo ljudovlade. Bili sta zanj le dve možnosti: imperatorske tiranije ali monarhije. In najemniška vojska je dobro izkoristila to stanje. Vojaštvo je vdrla v cesarsko palačo, divjala po njej in plenila.

Pri tem plenjenju so vojak iztaknili nepričakovano ujea umorjenega vladarja, prince Klavdija. Ko se mu je

bilo posrečilo pobegniti s hodnika, kjer so bili umorili imperatorja, se je zatekel v višja nadstropja in tam zlezel v neko luknjo med dvema zavesama, kjer se je skrili. Cisto po naključju ga je našel eden izmed plenilcev in ga izvelkel ven. Tresoč se po vsem telesu in jeclajoč — bil je sploh jecljač — je princ zdrknul pred vojakom na kolena in ga prosil milosti. Bil je trdno prepričan, da je napolni zadnji trenutek njegovega življenja. Toda kdo ve kaj je vojaka napotilo, da je Klavdija dvignil in ga pozdravil z naslovom »imperator«. In njegov odločitev so sprejeli tudi drugi plenilci. Naložili so novega cesarja na nosilnico in ga slavnostno nesli skozi mesto v taborišče garde.

Senat je pred tem imperatorjem, imenovanem po navadnem vojaku Gratu, kateremu je — kakor tovarišem — obujbil 750 tolarjev nagrade, kapituliral. In tako je za umorjenim Gajem Cezarjem Kaligulo zavladal nad Rimom in rimskim imperijem slabomni in pokvečeni cesar Klavdij. Star je bil že okoli petdeset let, dolgotrup in kratkonog, jecljav in bedast, pravi spatek, katerega je celo lastna mati zaničevala in zmerjala tiste, na katere se je razjezila, z besedami: »Neumen si bolj ko moj sin.«

Po duhu bebec je bil Klavdij po vzgoji pedant in ukvarjal se je tudi s pisateljevanjem in »znanstvom«. Pisal je »tiranikat« in »kvarlarska raziskovanja«, knjigo o umetnosti itd. ter

ukazal svoja dela prebirati javno po posebnih lektorijah, kar je bilo za njegove podložnike največja morija. Izdal je vse mogoče ukaze in se vtikal tudi v področja, ki niso imela nobene- ga opravka z vladanjem. Tako je n. pr. z ukazom predpisal tudi »zdravilo« proti kačjemu pikcu. Kot najvišji sodnik — sam je predsedoval sodnemu senatu — je hotel biti najboljši pravnik, čeprav o pravi ni imel pojma. Tako se je potem prav lahko zgodilo, da mu je neki kazenski zagovornik ob neki priliki zabrusil: »Ti si največji asel,« neki drugi zagovornik mu je pa ogugal v glavo tablico in črtilo.

Tudi pri izvršitvah smrtnih kazni je hotel biti navzočen, in v arenah, kjer so se gladiatorji borili z zvermi, je »sudirak« s posebnim zanimanjem in užitek izraz obličja umirajočih nesrečnikov. Kljub svoji kaj malo mikavni zunanjsčini in revnemu umu je bil močno nagnjen k lepemu spolu. Da ga ni nobena ženska res ljubila, ni treba dokazovati. Svojo prvo zaročenko, Emilijo Lepido, je bil moral na cesarjev ukaz zapustiti. Njegova druga nevesta, Livija Medulina, je umrla prav tistega dne, ko bi se bila morala poročiti. Smrt po vsej priliki ni bila naravna; baje je izvršila samomor. Od svoje prve žene Pavije Urgulanije se je ločil, ker je bilo njeno ljubikanje z drugimi moškimi le preočitno. Tam je rodila sina Druza in hčer Klavdijo, katerih pravi oče pa ni bil on. Še krajši je bil njegov zakon z drugo

ženo, Elijo Petino, Rodila mu je sicer hčerko Antonijo, a živila je tako »javno« razvratno, da je bilo celo tedanje- mu razvratnemu dvoru preveč — in moral je jo zapustiti.

Tako je nastal potem ob Klavdiju prostor za njegovo tretjo in zadnjo ženo, hčerko njegovega bratrance Barbata Mesale, Valerijo Mesalino. Toda ta tretji zakon »imperatorja« Klavdija ni prekosil le obeh prvih, ampak je prešel v zgodovino kot kuriozum, zakaj takih, kakršne je počenjala Mesalina »imperatorja« Klavdija, ni počenjala menda ne prej ne slej nobena žena na taken položaju svojemu možu. Nazadnje je bil prisiljen ločiti se tudi od nje, toda Mesalina je imela še toliko moči, da bi ji bil vse odpustil, če je ne bi bili njegovi dvorjani nazadnje spravili s pota. Toda podrobnosti o tem spadajo že v poglavje o Mesalini sami.

Tak je bil Rim v prvi polovici »veke« stoletja, v času, ko so že vstajale nove sile, da njegovo nagno stavlbo dokončno porušijo. Dve od teh sta bili tudi tihi, ki sta ga uničili: krščanstvo, ki je prihajalo kot nova zmagovalna duhovna sila od vzhoda, in novi narodi, ki so silihi proti jugu z evropskega severa, da uveljavijo svojo osvajaško voljo ter zadajo rimskemu imperiju »zadnji mikostni sunek«. Vendar je bilo treba še nekaj stoletij, preden se je usoda do konca dopolnila. Vmes je moralo pretrpeti todanje človeštvo še obilno vsakovrstnega gorja. M. S.

„Spomin na Alaha“

Obisk pri albanskih derviših

Črepinje jedo kakor slaščice. — Zabadajo se z meči, a ne preljujejo niti kapljice krvi

Derviši so pri muslimanih nekako redovniško organizirani verski fanatiki, v marsičem podobni indijskim jogijem. V zgodovini Mohamedovega gibanja so igrali veliko vlogo, v najnovejšem času pa so stopili v ozadje in izginjali. Na Balkanu so se ohranili zlasti pri albanskih muslimanih. O obisku njihovih verskih vaj je napisal nedavno nemški vojni poročevalec Friedrich Kaiser v »Donauzeitung« zanimivo reportažo, iz katere posnemamo tudi mi sledeče odstavke.

Kaiser se je peljal v družbi svojih tovarišev v neko malo severovzhodno albansko mesto, kjer je prišel v hišo albanskih dervišev, ki so se pravkar zbirali, da proslavi »Sikr ul Alah« — spomin na Alaha. Hiša dervišev ima en sam prostor. Postenah šlikolne dvorane so razvešene raznovrstne kože. V vzhodni steni je vdolbina, v kateri je, prav tako na kožah, pripravljen prostor za derviškega poglavarja šejka. Nad vdolbino je zamreženo okno; za njim opazujejo derviške vaje čez obraz zagrnjene muslimanske ženske, ki v prostor same nimajo dostopa. Stoper pa ni dvorana ne opremljena ne okrašena. Na stenah visita samo dve sliki: močnej v Mekki in Medini, in ponekod so napisali izreke iz korana. Pač pa visi naokoli mnogo trombo, posvi in breča.

Derviši so najprej negibno čepeli na tleh in kadili svoje cigarete, katere so takoj pogasili, čim je vstopil šejk. Obrnjen proti vdolbini, se je pognel v molitev. Trideset dervišev se je z glavami sklonilo k tlom. Poleg šejka so sedli na tla njegovi sinovi, med katerimi je bil najmlajši star šele šest let. Vsi ti so po tradiciji določeni, da tudi postanejo derviši. In tedaj so se pričele izpremembe polne molitve. Derviši so v boru poljubili tla, si simbolno umili obraze in monotonno peli. To monotonno petje je spreminjalo samo počasneje in hitreje ritmično pregibanje klečečih dervišev. Vsi derviši, tudi mali šejkovi sinovi, znajo vse prepevane molitve na pamet, in njihova pobožna zatopljenost je naravnost čudovita. Vsi ponavljajo gibe svojega poglavarja šejka. Med glasove prepevanja molitev se meša le še rožljanje kroglic na molku predstojnika.

Skoraj uro dolgo je trajalo to dolgačasno monotonno prepevanje molitev in ritmično pregibanje. Tedaj so se pa derviši dvignili in pričeli drugi del svojega obreda. Šejk je obhodil krog svojih dervišev in se vsakemu ritmično priklanjal, pozdravljajoč njihovo petje in zaklinjajoč pogleda. In počasi se je pričela šejkova ekstaza, ki je postopoma prehajala na vse ostale molilce. Tempo molitev se je naglo stopnjeval. Tedaj so stooili pred moleči tudi bolni derviši in drugi bolniki iz mesta in okolice, proseč pobožne može za milost zdravlja. Toda vrhunec tempa še vedno ni bil dosežen. Bolj in bolj, do neverjetnega, se je stopnjeval, da se je slišalo že odsekano hropenje. Obenem so pograbil derviši tudi trombe, pokrivale in gonge ter udarjali po njih s strahotnim truščem. »Spomin na Alaha« je postal tako močan, da so mogli derviši že pričakovati čudežne pojave. In kar se je nato zgodilo, je bilo tudi res nepojmljivo.

Vse to divje stopnjevanje verskega poglavljanja je spremenilo derviše v ekstazo zamaknjene ljudi, od katerih bi gledalec pričakoval, da bodo eksplozirali. Vse prostor je napolnil s silovitimi kriki pobožnosti in fanatičnimi gibanji. »Alah je velik in Mohamed je njegov prerok« se ponavljalo vedno znova in znova kot derviški vzkliki. Sugestivnost narašča, in reflektiranje človeka evropskega razuma se postopoma izključuje. Gledalec in poslušalec sam zapade vplivu neke neznanne moči. Šejk prične deliti dervišem nože, ostre in tanke, potem še turške sablje. Vsak derviš sprejme oboje z zamaknjenimi pregibi in vzkliki. Šejk pleše pri tem dalje okoli njihovega kroga. Derviši pa si zabadajo nože in sablje v spodnje dele telesa, v vrat, skozi lica in roke. Maleda dečka postavijo bosega na ostru nabrušeno turško sabljo in ga nosijo naokrog. Nekemu dervišu postavijo enako sabljo pod telo, in šejk stopi nanj in pleše po njem. Oče zasadi svojim sinovom skozi lica dolge igle. In nikjer ne nastane rana, nikjer ne teče kri. Vsa vbojla pokrijejo po izdretju s slino. Le kje pa kje se kdaj poredi po koži drobna kapljica krvi.

Nazadnje prinesejo šejku stekleni svetilni valj, katerega zdrobi na podnos, ga položi na sredo in naokoli se dejo derviši, jemljejo ž njega črepinje in jih — jedo. Jedo jih kakor da bi bile največje slaščice v Alahovih sedmih nebesih. Ritem spevov je postal divji, in trušč raznih glasbil človeka že ogluševa. Nenadoma pa se vse neha. Le še medlo se ponovi vse prejšnje zamaknjenje, potem sledi ekstaza iz-

Po bombardiranju Budimpešte: Ljudje iščejo iz ruševin preostanke svoje imovine.

črpanost. Derviši zaključijo z mrmranjem svoje zadnje molitve. Vsa privedev je trajala polni dve uri, in sicer v času največje dnevene vročine.

Derviši so se spet spremenili v vsakdanje Albance. Nasadili so si zamazane bele fese na glave in slekli molitvene redovne halje stenure. Tu stoji kakor prej v svojih širokih hlačah z navitimi pasovi in z opankami na nogah. Spoštljivo se poslavljajo od svojega šejka. Ta je povabil nemške goste v svoj »zelamlík« na turško kavo, cigarete in pogovor. Tam je svetovnjak, ki s smehljajem verskega poglavarja pripoveduje, da so pokazali derviši samo to, kar zmore resnično verovanje: vse. Da, on je res prepričan, da zmore vera vse.

Obisk pri obredih »spomina na Alaha« albanskih dervišev je pokazal, da muslimanski verski fanatizem še ni izumrl, čeprav ne goni več milijonov ljudi v osvobodilne boje za razširitev Alahove slave, kakor jih je gonil prej dolga stoletja po polovici Azije, Evrope in Afrike.

Dva važna pogoja

Znan nemški kirurg Theodor Billroth (1829—1894) je nekoč na nekem predavanju dejal zbranim medicincem: »Dober zdravnik mora imeti dve lastnosti. Biti mora zelo dober opazovalec in obvladati se mora znati.« Medtem ko je dalje govoril, je postavil na mizo kozarec, v katerem je bila neka sivkasta, smrdeča tekočina. Zdravnik je kozarec od vseh strani pokazal medicincem, potem pa dejal:

»Tako, gospodje! Zdaj bom pomočil v to tekočino prst in ga potem obližal. Kdor si tega ne upa za menoj narediti, nima obeh lastnosti, ki so za zdravniški poklic potrebni.«

To rekel je zdravnik pomočil prst v tekočino in ga obližnil. Ko so medicinci to videli, so se sicer skremžili, a nihče izmed njih ni hotel veljati za

bojazljivca in so zato drug za drugim stopali h katedru, pomakali prst v smrdečo tekočino in ga potem obližovali.

Kirurg jih je molče a porogljivo gledal, ko so pa končali, je spregovoril:

»Res, dragi gospodje nisem se motil! Znete se premagovati, a manjka vam dar opazovanja. Ko bi namreč tega imeli, bi bili videli, da sem pomočil v tekočino drugi prst, obližnil sem pa tretjega.«

Zanimiva iznajdba v protetiki

Radialne mišice so žarkovne mišice na rokah, s katerimi premikamo prste. Ljudje, katerim radialni živci ohrone, ne morejo svojih prstov več poljubno pregibati in se jih posluževati pri delu, posebno ne pri finejšem. Nedavno se je pa posrečilo nemškimi zdravnikom izdelati posebno protezo, imenovano radialna manšeta, ki more pregibati tudi vsak prst posebej. Ta radialna manšeta, o kateri poroča zdravnik dr. Schneider, nadomešča ohromele živce tako popolnoma, da je z njeno pomočjo mogoče poljubno gibati vse prste. V zadnjem času so radialne manšete tako zelo izpopolnili, da morejo ljudje, ki se jih poslužujejo, izvrševati tudi najrazličnejša mehanična dela. Mimo tega jim je mogoče tudi igrati na klavirju, violini, harmoniki in citrah.

Gobe pod asfaltom

V Frankfurtu ob Meni so doživeli nedavno nepričakovano presenečenje. Na neki skrbno asfaltirani cesti se je pričel asfalt nenadoma dvigati, kakor da rastejo v njem mehurji. Sprva so bile te izbokline še nizke, a široke 15 do 30 cm. Potem so se dvignile do višine 5 cm in asfalt je pričel pokati. Ko je počil, so se prikazale na dan gobe. Ponekod je bila le ena, drugod

jih je pa bilo več. To je bila tudi za znanstvenike senzacija, kajti doslej ni nihče mislil, da bi se morale gobe zapločiti pod asfaltom in še manj, da bi imele tako moč, da bi ga dvignile in uničile.

Steklene gramofonske plošče

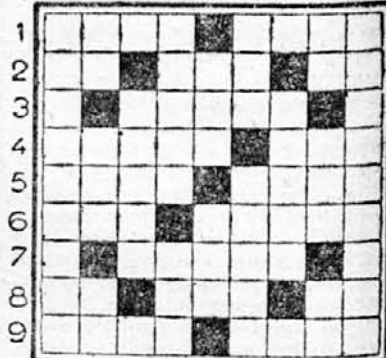
Na Danskem so nedavno iznašli in patentirali docela nov način reproduciranja glasov s pomočjo gramofona. S postopkom, podobnim posnemanju glasov v zvočnem filmu, so napravili aparaturo, v kateri teče fotoelektrična celica čez štiriozlo stekleno šipo, na kateri so posneti glasovi. Na ta način ne morejo nastati pri reprodukciji nobene molnje, kakor nasfajajo pri dosedanjih gramofonih s šumenjem, prasketanjem in hreščanjem. Godba, pelje in govorjenje je zato na teh gramofonih dosti čistejše, kakor je bilo na starih. Razen tega reproducirajo nove plošče lahko tudi daljša izvajanja, a največ do 44 minut. Tako je mogoče igrati na gramofonu celotne simfonije, ne da bi bilo treba vmes menjavati plošče.

Skrivnosti vitamina K

Po najnovejših dognanjih znanstvenih preiskav je bilo ugotovljeno presenetljivo dejstvo, da je vitamin K, od katerega je n. pr. odvisna tekočnost krvi in služi kot važna obramba pred infekcijami, mogoče dovajati človeškemu telesu tudi drugače kakor s pomočjo hrane. Zdravnik dr. Pfannenstiel, profesor na univerzi v Marburgu ob Lani, je ugotovil, da morejo dovajati ta vitamin telesu tudi v človeškem črevu živeče bakterije, zlasti kolibacili. Iz tega spoznamo, da je kolibacil, katerega se tako bojimo, na drugi strani izredno koristna klica, dokler živi le v črevu. Brez njegovega proizvajanja in dovajanja vitamina K bi bila tekočnost krvi nevarno ogrožena.

Križanka štev. 24

1 2 3 4 5 6 7 8 9

POMEN BESED

Vodoravno: 1. Vrsta tkanine. Skedenj. — 2. Pesniški veznik. Oziralni zaimek. Ni vsak učen, kdor ga ima. — 3. Voditelj azijskega ljudstva. — 4. Urejuje cene. Družji sorodne stvari. — 5. Glasbilo. Leopard. — 6. Najvažnejši zaimek. Evropski denarji. — 7. Orodja. — 8. Veznik. Ne ljubijo čebel. Medmet. — 9. Mehkužec je nindra. Telesne poškodbe.

Navpično: 1. Izvržek človeške družbe. — 2. Kiparjeva surovina. Števnik. Medmet. — 3. Sad. — 4. Napaka. Njegovo ženo je prevelika radovednost kaznovala. — 5. Žensko ime. Domača žival. — 6. Jeza. Morsko ime. — 7. Žensko ime. — 8. Predlog. Fizikalna enota. Osebnostni zaimek. — 9. Napačno, a splošno rabljeno ime nekih jagod.

Rešitev križanke štev. 23

Vodoravno: 1. puta (»Puti več ko jaiče ve«); otep. — 2. od; tok; ni. — 3. ... — 4. Otelo; Abo. — 5. tema; oko. — 6. nac. (= nacionalen); imena. — 7. izliv. — 8. ko; lok; oj. — 9. isto; avbe.

Navpično: 1. popotniki. — 2. ud; Tea; os. — 3. Nemei. — 4. Atila; zlo. — 5. oko; ilo. — 6. Oka; omika. — 7. raven. — 8. en; bon; ob. — 9. pirovanje.

Gosja peresa

Se v začetku prejšnjega stoletja so v neki trgovini v vzhodni Prusiji na leto pripravili za svoje kupce nič manj ko dva milijona gosjih peres. Ostrili so jih na roko, in sicer z navadnim žepnim nožičem.

Spretna ptica

Neke vrste ptica, ki živi v Indiji, zgradi svoje gnezdo iz lističev, potem pa s kljunom izdolbe vanje dve luknji. Nato poišče močno pajčevino in z njo skozi luknji pritrdi gnezdo na vejo.

Kačo vzgoje

za domačo žival

V Avstraliji živi tako imenovana potujoča podgana, ki so jo sem prinesli iz Azije. Da bi se ljudje rešili te nadloge, goje na svojih domovih kače, ki niti orasdim niti otrokom ne store nič zlega, temveč napadajo samo nadležne podgane. Te kače so ljudje tako vzgojili, da celo perutnine ne napadajo. Podnevi leže v klopič zvite, ponoči pa love podgane.

Riba s svetlobnim organom

V vzhodnoindijskih vodah žive neke posebne vrste ribe, ki imajo razvit svetloben organ, za katerega pa še ni znano v kakšen namen ga uporabljajo. Vsekako pa te ribe lahko svoj svetlobni organ ugasio ali prižgo kadar jim je volja. Ker ta organ celo pri mrtvih ribah nekaj časa sveti, ribiči te ribe love, jih ubijejo, potem pa jim odvzamejo svetlobni organ in z njim spetno love druge takšne ribe na vabo.

Sončni mrk

Dne 20. julija smo imeli spet kolobarni sončni mrk, ki je pa bil viden le v nekaterih tujih krajih. Prav ta mrk je dal povod za razmišljanja, ki širši javnosti doslej še niso bila znana, da se pojavljajo sončni in lunini mrki po posebno uravnanih zakonih. Če imamo n. pr. v enem letu le dva mrka, potem sta oba sončna. V takem letu torej ni nobenega luninega mrka. Dva mrka pa sta dalje tudi najnižje število mrkov, mogočih v enem letu, a več kakor sedem jih tudi ne more biti. V zadnjem primeru je vedno pet sončnih mrkov in le dva sta lunina. Vzrok za to je v kotu nagitve lune proti na pot zemlje. V prihodnjih desetih letih bo samo še 1. 1951. tako rečno na mrkih, kakor je leto 1946. Največ mrkov bo leto 1946., namreč šest. Po pet mrkov bosta imeli leti 1953. in 1954., po štiri leta 1945., 1949., 1950. in 1952., po tri pa leti 1947. in 1948.

Zaradi zaščite pred letalskimi napadi odstranite železne rešetke na kletnih in prtiličnih oknih ali jih vsaj tako priredite, da se bodo lahko in hitro odstranile.

MALI MUK

SASA DOBRILA

DALJE PRIHODNIKI

»Jaz nikoli ne lažem. Toda ti, teta, si že neštetokrat lagala v moji nazočnosti. In tudi robčka ti ne bom popravljala, če boš to zahtevala v lakem tonu. Če sem ti doslej v vsem ustregla, sem delala to prostovoljno. Delati zate nisem dolžna, kajti moj oče plačuje zame dovolj. Tudi take žalitve niso v soglasju s častjo moje rodbine. Povedala bom sama vse sestro Lojzcu in ga vprašala, če sem res dolžna opravljati ti taka dela, če me za uslugo vsaj spodobno ne popraviš. Ti sama veš prav dobro, da so se čipke znova raztrgale po tvoji lastni krivdi, ko si mi robec surovo iztrgala iz rok.«

Sonja sama ni vedela, od kod je vžela naenkrat toliko poguma, da je povedala teti kar je čutila, toda obdolžitev laži jo je le preveč razbu-

MED TRNIEM IN CVETJEM

* LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH *

»Oprostite mi, prosim, teta, da sem storila, kar ne bi bila smela! Za to si me udarila, in ta udarec naj mi bo za kazen, ker se ne znam obvladati. Robček bom takoj speč zašila. Samo to te prosim, ne reci o tem nič sestro, ker bi mi bilo hudot.«

Tudi Lydija je spoznala, da ni ravno prava prav in bo imela z možem prepir, če zve, zato je dejala:

»Ker me že prosiš oprostčenja, naj bo. Tudi sestro ne bom povedala, da te ne bo kaznoval.«

»Saj te ne prosim zaradi tega,« je odgovorila Sonja, »prosim te zato, ker je sestro v zadnjem času večkrat slab in se zato bojim, da bi se ulegnil po nepotrebnem razburjanju.«

Po teh besedah je Sonja takoj odšla k svoji šivalni košarici in se lotila dela. Lydija in Vera sta odšli, gospo-

O tem je premišljevala Sonja, o je popravljala nanovo raztrgane čipke letinske robčke. Toda pri srcu ji je bilo neizmerno hudo.

XXIII.

Ko je gospodična Berndtova odpoštovala, se je počutila Sonja še bolj osamljeno kakor poprej. Spoznala je, da je imela v njej le neko oporo, saj si teta in Vera v njeni navzočnosti nista upali pokazati nasproti Sonji vsega svojega sovraštva, kakor potem. Sonja je čedalje bolj trpela, zlasti še, ker je stalno naraščalo njeno hrepenenje po osvoboditvi iz neprijetnih razmer na samotnem brelovnem gradu. Toda potekali so dnevi, tedni in meseci, ne da bi prišla tako težko pričakovana očetova odločitev. Tudi sestra si ni več upala spraševati o vzrokih, zakaj ne sme domov in bolj in bolj se je je pričel ločevati strah, da morda sploh ne bo smela v svojo domovino.

Tako sta pretekli speč dve leti. Sonja je postala dorasla mlada dama in Vera tudi. Podobnost med njima se tudi zdaj ni docela zbrisala, toda medtem ko je ostal Sonjin obraz nežno mehak, so se pričele zarisavati

VAN KAIT KREMA RAPIDA

v Verinega neke ostre in nesimpatične poteze. Sonja je cvetela v vsej mladostni lepoti, ki pa je ostajala skrita v samotni, saj jo je le zelo redkokoli kdaj videl kdo mimo domaćih.

Gospa Bregantova in Vera sta vedno bolj sili v Breganto, naj poskrbi za to, da bo Vera že vendar prišla iz hlebe samotne v družbo in svet. Treba bi bilo kakor koli najti potreben denar, da bi mogli vsaj nekaj tednov v zimskem času preživeti v Parizu. Toda Bregant za to ni imel denarja, in Lydija je priiskala nani, naj si ga izposodi pri svojem bratrance, Sonjinem očetu. Vendar ga ni mogla pregovoriti. Bregant je dobro vedel, da tako posojilo ne bi bilo častno, tudi če bi mu ga bratranec dovolil, in da tudi ne bi veliko zalaglo, kajti žena in hči bi v Parizu naravnost razsipavali denar.

Lojze Bregant je moral skrbeti za to, da ne bi popolnoma obubožali. Sam je že nekaj let bolehal in nezadržno hiral, vedenje žene in hčere ga je pa še zagrenilo. Njegova edina uteha je bila še Sonja in z njo je rad govoril, kadar je to bilo mogoče. Ona je pa skrbela zanj kot za očeta in mu posvečala vso pozornost, in Lojze Bregant je moral vedno česče misliti, kako nespametno je ravnal njegov bratranec Fran, da je Sonjo odstranil od doma. Sam se je pa tudi vedno bolj zavedal, da bi mu postalo življenje brez nje nezno.

Žena in hči nista odnehati in njun priisk nanj je postajal od meseca do meseca večji. Nazadnje sta nepomirljivo terjali od njega, da jima omogoči obiskovanje Pariza, ker se sicer

lahko zgodi, da Vera sploh nikoli ne bo našla moža. Ko se ju sploh ni čel mogel ubraniti, je nazadnje dejal:

»Dobro, poskrbel bom za to, da bo mogla Vera vsaj za nekaj časa v Pariz. Saj jo lahko pošljemo k kateri tvojih nekdanjih prijateljic, Lydiji.«

Vera je zavrnila od vesolja, Lydija je pa posinjela od jeze, kajti njej je bilo sami do Pariza morda še več kakor hčeri. Da se hči veseli potovanja v Pariz brez nje, jo je le še bolj vznemirjalo, da je dejala:

»Prav nič ne vem, komu bi jo mogla zaupati. Razen tega si brez mene ne bi mogla pomagati. Zato moram na vsak način z njo.«

»To ni mogoče,« je odgovoril Bregant. »Stroškov za obe ne zmorem. Vera mora med ljudi, to je razumljivo, ker sicer bo ostala samica, in stroški zanjo tam ne bi bili posebno veliki, če bi jo spravili k znanemu. V Parizu ne manjka ljudi, ki so bili nekoč neprenehoma naši gosti in deležni vseh naših uslug. Med njimi bo pač mogoče najti koga, ki bo čutil do tebe ali mene nekaj hvalečnosti in bo Vero uvedel v družbo. To pa je tudi vse, kar morem storiti, čeprav le z največjo težavo. Piši torej kateri izmed tvojih prijateljic in jo poprosi za to uslugo!«

Lydija se je po teh moževih besedah s še večjim sovraštvom ozrla po Sonji, prepričana, da bi mogla že davno speč živeti v vsem razkošju, če nje ne bi bilo. Pa tudi na hčer je bila jezna, ker jo je v skritih globinah razjedala nepotolajljiva nevoščljivost. In ni se mogla premagati, da ji ne bi bila rekla, ko sta bili sami:

VAN KAIT SHAMPOON

»Nikar se tako ne veselil Brez mene bo tvoje bivanje v Parizu neuporabno. Moje nekdanje prijateljice, katere smo pred leti gostili, so ravne in ne pomenijo veliko v dobri družbi. Razen tega tudi ni govorilo, če te bo sploh katera hotela v svojo hišo. Samo jaz sama bi te mogla dostojno uvesti v veliko pariško družbo.«

V tem Lydija ni imela čisto neprav. Na vse dopise, ki jih je pošiljala naslednje dni v Pariz, je dobivala samo puha opravičila in odklonilve. Iz enega izmed nekdanjih prijateljic se je izgovorila, da bo v kratkem odpoštovala na jug, druga je zatrjevala, da ima v svoji hiši že toliko gostov, da res ne bi mogla nikogar več sprejeti, tretja je pa trdila, da je nevarno bolna in zato sploh ne zahaja v družbo. Skratka — iz zasnovanih načrtov o Verinem potovanju v Pariz ni bilo nič.

Da je tudi za Sonjo napočil čas, ko bi morala v družbo, na to pa seveda nihče ni mislil. Najmanj še ona sama. V njeni duši je živel le eno samo hrepenenje, ki je še stalno naraščalo — hrepenenje po vrnitvi domov v Ljubljano.

Lydija ni bila posebno užalostena zaradi tega, da Vera ni mogla v Pa-

riz. Če ona ne more z njo, je polem itak vseeno, če ostane še dalje doma. In nekega dne je celo rekla hčeri:

»Ah, ludi če bi bila šla v Pariz, moža najbrž tam ne bi bila dobila.«

Vera jo je užaljeno pogledala.

»Ali nisem dovolj lepa, da bi mogla najti moža?« je vprašala živčno.

»Prebrvna si za to. Ni ga v sedanjih težkih časih moškega, ki bi si izbral ravno dekle za ženo. Moral bi biti res že Krez.«

»Da,« je potrdila Vera in zavzdihnila, »če bi bila bogata, bi si mogla izbrati po mili volji. Potem tudi ne bi bilo treba hoditi v Pariz. Prihajali bi sami sem k nam, kjer bi mogli vedno imeti polno najodličnejših gostov. Ko bi imela vsaj tako visoko zvenče ime markize, kakor si ga imela tili Meni se vse zdi, da sploh nikoli ne bomo prišli iz te odlojudne podrtje.«

Lydija se je ugriznila v ustnice. Ponos na hčer, ki ji je nadomestoval materskino ljubezen, se je v njej znova razgorel, ko je dejala:

»Ti si lepa, o lepa; če bi bila še bogata, bi se vsi trgali zate. Sonja ne bo težko najti moža, ko bo stopila med svet. Vsak možki bi si obliznil prste po njej.«

V Verinih očeh je vzplamtel požar sovraštva.

»Oh, mon dieu!« je vzklila. »Ta ima srečo. Res, radovedna sem, kdaj bo sric François odredil, da mora v družbo? Pred njeno polnoletnostjo si tega menda ne želi, pravi papa.«

Sicer bi mogli priti med ljudi vsaj v njeni družbi,« je rekla Lydija. »Sama itak ne bi mogla nikamor! Ampak kdaj bo še to!«

»Kdo ve tudi,« je menila Vera, »če si ne bi izbrala druge spremljevalke, ko tebe itak ne mara.«

Lydija je planila kvišku kakor razjirjena zver:

»O, če človek pomisli, da nima prav nobene pravice do dedščine, ki ji je namenjena, potem bi moral ponoreti!«

»Ali res ni mogoče ničesar storiti, da izgubi dedščino?« je vprašala Vera.

»Koliko sem o tem že premišljevala, koliko načrtov zasnovala, pa ni nobeden izvedljiv,« je dejala mati. »Eden sam bi bil mogoče uresničljiv, če bi imeli dovolj poguma, in — če papana ne bi bilo.«

EVO PRALNI PRAŠEK

»Kakšne je?« je hlastno vprašala hči.

Lydija je stopila k vratom, jih odprla, se ozrla naokoli, jih speč skrbno zaprla, se vrnila k hčeri in ji šepetajoče dejala:

»Zamenjati bi morali vloge...«

Vera je vprašujoče pogledala mater:

»Zamenjati vloge? Kako to misliš?«

»Ali res ne razumeš? Ti bi morala namesto nje priti v svet kot Sonja Bregantova, kot dedinja velikega premoženja,« je zašepetala mati.

»Kaj bi mi to koristilo?« je nejevoljno vzklila hči. »Prej ali slej bi se itak izvedelo.«

»Ne bi se smelo izvedeti. Nikoli...«

»Kako naj bi bilo to mogoče?«

Dalje prihodnj

KULTURNI TEDNIK

Stoletnica smrti Jerneja Kopitarja

Dne 11. t. m. je preteklo 100 let, kar je umrl na Dunaju eden največjih slovenskih učenjakov, slavist Jernej Kopitar. Ves filološki svet vidi v njem enega od osnovnih stebrov te znanosti. Slovonom pa pomeni še veliko več — začetek sistematične slovenske filologije. Zakaj Kopitar ni dal znanstvenih dognani samo slovenščini, ampak tudi drugim slovenskim jezikom. Največji pomen je imel, razen za nas Slovence, še za Srbe. Brez njega ne bi bilo Vuka Karadžića. Kopitarjeva in Karadžićeva zasluga je pa, da so Srbi dobili svoj živi književni jezik, da je svet spoznal srbsko narodno epiko in da se je pričel tudi politično zanimati za njihovo usodo.

Kopitarjevo delo je segalo na zelo široka področja. Poleg znanstvenih koncepcij je imel tudi svoje politične ideale, ki se sicer niso uresničili, a so vendar vplivali na nadaljnji zgodovinski potek zadnjega stoletja. Kot knjižničar, cenzor in jezikoslovec na Dunaju, je bil v svoji dobi središčni slovenskih jezikoslovcov in še marsikaterih drugih prizadevanj. Njegovi znanstveni spisi so orali ledino na najširših slavističnih področjih: njegov osebni stiki s slovenskimi znanstveniki so vezali v enoto ves slovenski znanstveni svet; iz njegove šole so izšli veliki možje Vul. Karadžić, Fran Miklošič in še drugi znani učenjaki. Za njegovo življenje je imel tudi več nasprotnikov, toda čas je pokazal, da njegova veličina in njegovega zgodovinskega pomena nobene spledke in obdolžitve niso mogle zmanjšati. Če in njegov krog s Prešernom, to je tedaj pravilno enil

Kopitarjev pomen. Čeprav mu je Prešeren iz zamere zaradi neke sodbe o njegovih pesmih napisal znani epigramski sonet, ki se končuje s stavkom: Le čevlje sodi naj kopitar!

Sedanje vojne razmere niso dovolile, da bi proslavili Kopitarjevo stoletnico smrti tako, kakor bi bilo treba. Načrtuje se ga je zato spomnila Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki je s tem datumom pričela izdajati Kopitarjevih zbranih spisov. V uredništvu univ. prof. dr. Nahtigala je namreč izšel kot prva publikacija teh del II. zvezek Kopitarjevih spisov z znanstvenim uvodom in komentarji. To pa je tudi najdostopnejša proslava velikega Slovence Jerneja Kopitarja.

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

tarjevih spisov z znanstvenim uvodom in komentarji. To pa je tudi najdostopnejša proslava velikega Slovence Jerneja Kopitarja.

Musičeva monografija. Ob priliki razstave slik akad. slikarja Zorana Musiča v Benetkah je izšla »Piccola galleria« de Pissovo monografijo »Zoran Musič« v velikem formatu na 48 straneh in v bibliofilski numerirani nakladi 150 izvodov, ki je na bila takoj razprodan in so jo morali natisniti v drugi. De Pisso, eden najznamenitejših sodobnih italijanskih in sploh evropskih slikarjev, piše v svojem uvodu, da je Musič resničen in živ slikar. V njegovih delih se razodeva neka vzhodniška tinesa, izviralca nemara iz oddaljenih vplivov

krvji, zakaj Musič je Slovenec, ki se spaja v enoto z nekako barbarskim zanosom in silno strastjo do ustvarjanja. Slikar je kultivator tona in v njegovih ekspresivnih ne manikata skoraj nikoli življenje in poezija. Posamezno se ustavlja tudi pri nekaterih slikah, ki so reproducirane v monografiji, žal le črno. Drugi del je prikaz Musičevega življenja in dela. Nato sledi 25 celostrokovnih reprodukcij slikarjevih del. Pričenila jih Dalmatinka na trgu, gvaš iz l. 1938., potem slede dalmatinski, mariborski, škofski, ljubljanski, primorski in beneški motivi, tihožitje, akti, interijeri itd. S svojim zadnjim razstavami in to monografijo je dosegel Musič priznanje tuine kakor le malokateri slovenski mlajši slikar.

Spominj eskimskega glavaria. Češki ključavničar Jan Welz je prišel kmalu po dvajsetem letu svojega življenja sam čez vso Sibirijo na sever, se naselil na Novosibirskih otokih in obhodil potem vse celine in otoke okoli Severnega Ledenege morja. Welz ni pisatelj ampak samo pripovedovalec svojih doživljanj, katere sta zapisala dva češka novinarja. Tako je nastala knjiga »Na zlatem severu — spominj glavaria Eskimov«, ki jo je izdala Dobra knjiga v Borkovem prevodu. Delo, prevedeno že na mnogo jezikov, je prava epopeja volje, vztrajnosti, optimizma in poštenosti, razven pa ponis res svojevrstnega življenja domačinov in priseljencev na skrajnem severu. Knjiga »Na zlatem severu«, katero dopolnjujeta v češčini še dve nadaljevanji, ni delo leposlovnega, zato pa tem bolj dokumentarnega in tudi etičnega pomena.

Hišni starešina je dolžan posredovati med hišnim gospodarjem in strankami.

HUMOR

Nesreča

Gospod Brihta se priložuje svojim prijateljem, da njegov sin ne zna kvartati.

»Boga zahvali, da ne zna,« mu pravi prijatelj.

»Saj v tem je ravno nesreča,« pravi Brihta, »ko ne zna, pa vseeno kvarta.«

Po ovinku

Gospodar vajencu: »Le kako si mogel tako poškodovati pnevmatiko na kolesu?«

Vajenec: »Steklenico sem povozil, gospod šef.«

»Gospodar: »Neroda, ali je nisi prej videl?«

Vajenec: »Nesrečnej jo je imel v žepu, gospod.«

Copata

Gospod Ocvirek prišepa k zdravniku in mu pokaže svoje zateklo koleno. Zdravnik mu nogo pregleda, zmaje in de:

»To je pa precej hudo. Kako dolgo je pa koleno že oteklo?«

»En teden, odgovori Ocvirek.

»Vraga,« se začudi zdravnik, »zakaj pa potem že prej niste prišli k meni?«

»Veste, gospod zdravnik,« potoži Ocvirek, »mislij sem, da se bo kar samo pozdravilo. Tako se bojim biti bolan. Veste, kadar me kaj boli, mi žena zmerom prepove kaditi.«

V restavraciji

On njej: »Srček, od same ljubezni bi te kar pojedel.«

Poleg stoječi natakar: »In kaj želi gospod piti?«

Ljubezniv pisatelj

»Tale pisatelj je pa res ljubezniv človek,« pravi gospodična Minka, ko bere neki roman.

»Zakaj neki?« se začudi gospod Kodrač.

»Skoraj na vsaki strani me imenuje ljubko čitateljico.«

Maščevanje

Malemu Ivančku je zobozdravnik izdri zob. Ko je bilo vse pri kraju, ga je deček prosil, naj mu zob vrne.

»Prav rad ti ga vrnem,« je dejal zobozdravnik, »a povej mi, zakaj ga boš imel?«

Ivanček se zvito nasmehne in de: »Postavil ga bom na mizo, ga potresel s sladkorjem, potem pa gledal, kako ga boli.«

Pojasnilo

Jurček je bil na kmetih na počitnicah. Nekega dne gre s svojim starim očetom, kmečkim očancem v gozd po borovnice.

»Dedek, zakaj so pa borovnice še rdeče?« vpraša otrok.

»Zato, ker so še zelene,« mu pojasni ded.

Prav takšno si želi

Gospod Dihur išče sebi primerno sobo. Pride na neki naslov, ki ga je bral v časopisnem oglasu, in vpraša gospodinjco:

»Ali tu oddajate prazno sobo?«

»Ne vem, kako bi rekla,« se izgovarja gospodinja, »doslej sem zmerom imela takšno stanovanje, ki niso nič plačali.«

»O, potem sem pa ravno prav prišel,« se razveseli gospod Dihur. »Prav takšno iščem.«

Zakaj se otroci boje zobne ščetke?

Otroku je najhujše pri duši kadar mu mali ukaže, da si mora umiti vrat ali pa kadar si mora očistiti zobe. Po vsakem kosilu in po vsaki večerji se boji, da se bo mati spomnila, da si še ni umil zob in bo dejala: »Tako! vzemi ščetko in si umij zobe!»

Sele ko otrok nekoliko doraste in je že prestal prvo preizkušnjo pri zobozdravniku, nekoliko rajši se za zobni ščetki v dobri veri, da bo s tem ohranil zdrave zobe in mu potem ne bo treba k zobozdravniku.

Zakaj neki se majhen otrok tako zelo brani zobne ščetke? Ali mu ne ugaja njena trdota, ali mu je zoprni okus kreme? Morda leži vzrok v obeh. Nekateri matere so dosegle, da so si jim otroci radi negovali zobe s tem, da so jih tedaj, ko so jim kupile zobno ščetko, kremo in kozarček, vzele s seboj v trgovino in jim dovolile, da so si vse trije izbrali po svojem okusu. Navadno so v tem primeru otroci segli po živobarvnih majhnih in ne preveč trdih ščetkah, navdušili so se za kremo, katerih tuba je bila tem bolj živo poslikana in izbrali tem bolj živo poslikan kozarček. Potem so imeli z vsem trojim vsak dan znova veselje. Sami od sebe so se spomnili, kdaj si morajo umiti zobe in so med umivanjem venomer ogledovali vse tri pripomočke kakor igrače. Otroku vsekakor lahko dovolimo, da si izbere manjšo ščetko kakor mi, ker mu pretrde ščetke lahko ranijo nežne dlesni in celo povzročijo lažja vnetja v ustih. Otroci se takšne ščetke upravičeno boji, saj mu povzročajo bolečine.

Potem ko smo pri otroku dosegli, da sam od sebe rad seže po zobni ščetki, mu moramo v primerni obliki razložiti tudi važnost izpiranja

ust in grgranje. Otroci naj izpira usta z mlečno vodo, ki ste ji pridali nekaj drobecov soli in sicer tako, da nagne glavo močno nazaj, ker samo tako pride voda do požiralnika in tam uniči morebitne bacile. Zgornje zobe naj si otrok čisti tako, da jih s ščetko drgne od zgoraj navzdol, spodnje pa tako, da jih ščetka od spodaj navzgor. Le tako bo pobrala ščetka iz zob vso nesnago in bo imelo čiščenje svoj smisel.

Otroci si mora ščetkati zobe trikrat na dan. Posebno večerno čiščenje je velike važnosti, saj uničuje škodljive klice, ki bi sicer čez noč ostale med zobmi in poškodovale zobno sklenino. Po dvakrat na teden lahko otroku namesto večernega čiščenja damo pred spanjem pojedino eno ali dve jabolki. Sadna kislina v njih bo očistila zobe vseh škodljivih klic in tako popolnoma nadomestila ščetkanje.

Skrbna mati bo otroka že tedaj, ko ima še mlečne zobe peljala vsako leto dvakrat k zobozdravniku, ki bo pregledal, če se ni kje naredila majhna okvara, ki jo je treba plombariti. Tako otroku mlečni zobje ne bodo gnili in bodo potem na njihovo mesto lahko prirasli zdravi in močni pravi zobje.

Ker je tudi za mlečne zobe važno, da ostanejo čim dalj zdravi, mora mati paziti, da si otrok zob ne bo po nepotrebnem kvaril z raznimi predmeti, ki jih tako rad nosi v usta. Nikakor ne sme otrok z zobmi tretji raznih sadnih koščic, lesnikov, orehov ali drugega. Po vročih jedeh ne sme takoj piti mrzle vode, ker se tako kvari zobna sklenina. Ostanke jedi naj si iz zob nikar ne čisti s šivanko ali z drugimi kovinskimi predmeti, temveč zmerom samo z zobno ščetko.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni)

Prvi model na naši sliki kaže preprosto športno bluzo iz rumenega blaga, ki se najlepše poda k lemnemu krilu. Pas na krilu je visok in pripelje z dvema gumboma. Drugi model kaže belo svileno bluzo s čipkami, ki je od sedelca navzdol močno nabrana, zapenja se pa na ramah. Na tretji sliki vidite športno bluzo s širokim pasom. Podolgovala proge na njej so drugega blaga. Krilo je ozko.

Lepotna nega ni razkošje in nepotrebna izguba časa

Dandanes je treba z vsem varčevati. Pričeti pa moramo pri majhnem. Ali ste morda tudi vi ena izmed tistih, ki ne znate izločiti kreme iz tube. Reklame boste gotovo, da ne. In vendar vam ne verjamem, ali po vsaki uporabi tubo s kremo od zadaj pravilno zložite tako, da v njej ne ostane pravih nič kreme? Prav gotovo tega ne storite. A na uho vam povem, da je takšna

Moda in tudi zdravje zahtevata zdravo, športno zagorelo polt. Dosežete jo le s kremo

EVA CRÈME DU VISAGE JOUR

Dobi se v vseh boljših strokovnih trgovinah

malomarno izlojena tuba grda na pogled, nazorno priča, da ste površni, poleg tega pa ni nič kaj varčnega glede uporabe kreme. Če boste po vsaki uporabi tubo dobro zavili, boste kremo vse dalj uporabljali.

Laka za nohte nikdar ne sme puščati odprtega, ker se bo sicer preveč zgostil. Če se je pa to že zgodilo, kanite vanj nekaj kapljice acetonu, ki ga morda še hranite doma, in lak bo spet tekoč.

Milo je danes dragocenejša ko kdaj prej. Zato moramo vsak kosček mila po uporabi takoj položiti na suho krpo, suhega pa shraniti v zato primerno skatljico. Koščke mila, ki so pre-majhni, da bi se mogli z njimi umivati, shranimo, potem ko se nam jih nabere več, jih pa skuhamo, da se sprimejo, nato pa vse koščke silačimo skupaj v gneto, ki jo lahko spet uporabljamo.

Vaše roke zdaj potrebujejo več nege ko v prejšnjih časih, ko vam ni bilo treba sami opravljati vsega domačega dela. Čeprav so postale zaradi dela na vrtu in v kuhinji raskave in črne, nikar ne obupajte, temveč jim kljub vsemu še zmerom vsak dan posvečajte vsaj nekaj minut nege. Če jih boste vsak dan odrgnili z dobro ščetko in jih potem pred spanjem namastili z dobro kremo, vam ne bo žal. Roke bodo kljub vsakodnevnemu delu ostale lepe in koža ne bo suha in raskava.

Vsakodnevno ščetkanje las ni nikakršna potratna časa. Zenske, ki mislijo, da se s tem zamude in vsako jutro samo nekajkrat potegnijo z glavnikom čez lase, potrebujejo potem mnogo več časa, da si pričesko res dobro uredijo, ali morajo pa mnogokrat k frizerju, ki jim šele štrleče lase res dobro uredi. Tako potrošijo več denarja in izgube tudi veliko več časa. Samo zdravi lasje so lahko lepi in jih je mogoče tudi lepo urediti v pričesko. Zdravje las pa dosežete samo z vsakodnevnim ščetkanjem, ker tako pospešite krvni obtok po lasišču in dosežete, da lasje hitreje rastejo in se krepe njih koreninice.

Deset minut trajajoča jutrnja in večerna gimnastika je vsaki ženski

bodisi mladi ali starejši prepotrebna. Ali ste se že morda kdaj vprašali, zakaj nekatere ženske ostanejo tako dolgo mladostne kljub gubam in sivim lasem? Njihova skrivnost ni nikakršna skrivnost. Znale so si vsak dan utrgati vsaj nekaj minut za gimnastiko svojega telesa. Tako so ostale prožne, ne da bi za to kaj posebnega storile. Bile so pač vztrajne in te gimnastike nikdar niso opustile.

Naposled naj ponovno potrdim, da nega lepote ni nikakršno razkošje ali nepotrebna izguba dragocenega časa. Narobe, vsaka ženska se mora negovati, če hoče ostati koristen član človeške družbe in služiti splošnosti. Samo z vedro, negovano zunanostjo bo lahko kljubovala vsem težavam današnjih dni.

Praktični nasveti

Nekatere ženske kar venomer in pri vsaki priložnosti gubajo čelo. Temu je lahko vzrok slaba razvada, ali pa tudi bolne oči. Če ste se prepričale, da gubate čelo zato, ker slabo vidite, odidite takoj k očesnemu zdravniku, ki vam bo predpisal primerne naočnike. Nogavice bodo vse bolj trpežne, če jih potem, ko ste jih oprale, narahlo nadrgnete s suhim milom po podplatih in po peti. Tako se zaradi venomerne drgnjenja ob čevljev ne bodo tako hitro raztrgale.

Za hladilnik, s katerim se le malokatera gospodinja lahko pohvali, poletj s pridom lahko uporabite odprti kamin. Zdej ko so vrtovi polni cvetlic in primanjkuje dobre kolonjske vode, si

KRZNENE PLAŠČE

lasičje boe, dobro ohranjene, kupuje

Krznarstvo Rot, Mestni trg 5

Sprejem samo dopoldne. Vhod skozi vežo

kaj lahko sami pomagata. Naberite na vrtu cvetne liste vrtnic, nagljev in kakšnih drugih močno dišečih cvetlic, položite jih drugega na drugega v majhno stekleničko, nalijte nanje eno malo žličko alkohola in steklenico dobro zaprite. Potem vse skupaj postavite za en teden na močno sonce. Po tem roku steklenico odprite, iztisnite iz cvetnih listov vse sok in ga pretočite. Potem po okusu dodajte špi-rita in domača kolonjska voda je gotova.

Starih klobučevinastih klobukov ne smete zametovati. Iz njih lahko naredite po mili volji podplate za copate, lične pasove ali torbice. Če klobučevino nekoliko omočite z vodo, jo je mogoče oblikovati po mili volji.

Vsak stanovalec mora točno poznati vse izhode, zasilne izhode in zidne proboje svojega zaklonišča tako, da jih najde tudi v največji razburjenosti pri popolni temi.

Kaj mora vedeti gospodinja o zdravilstvu

Krvavenje z nosu

Slabokrvni ljudje pogosto krvave z nosa. V tem primeru najbolj pomaga kosček vate, ki ga takoj v začetku pollačimo v nos, potem na ležemo tako, da nam visi glava nazaj. Kdor pa le preveč pogosto krvavi, naj se zateče k zdravniku, ki bo ugotovil pravi vzrok njegovi nevrčnosti.

Katar v nosu

Nekateri ljudje imajo stalno v nosu katar. Seveda pa to nevrčnost ne smemo zamenjati z navadnim nahodom. Oni, ki jih muči ta nadloga, bi si morali po večkrat na dan izpirati nosnice s slano vodo. V ta namen naj kupijo v lekarni posebno cevko, ki je nalašč za to namenjena. Potem naj vsu-jejo v kozarec mlečne vode približno eno kavno žličko soli, nagnejo glavo močno nazaj in slano vodo skozi cevko počasi vlijeajo v nosnice. To izpiranje sicer ni prijetno, slana voda namreč izteče iz nosnice skozi ožek vod v grlo, a uspešno je.

Omedleevica

Omedleevica človeka položimo na tla in mu nekoliko podložimo glavo, potem mu odnemo tesen ovratnik in obleko, ki ga tišči v prsni koš. Nato ga po prsni, obrazu in vratu poskropimo z vodo, ki smo ji pridali nekaj kapljice kisa. Nikdar pa ne smemo omedleevu človeku vlivati vode v usta! Dobro je, če mu tudi sezujemo čevlje in ga z mrzlo vodo pomočimo po podplatih. Če bi vse to ne pomagalo, je omedleevica težjezna značaja in moramo nemudoma poklicati zdravnika.

Zastrupljenje z nikotinom

Kdor se zastrupi z nikotinom, čuti hude prebavne motnje, močno se poli, muči ga slabost, srce mu prehitro utripa in živčen je. Bolnik naj leže v posteljo in naj popolnoma miruje. Potem mu položimo na glavo mrzle obkladke in mu damo piti dobrega vina ali močnega žganja. Tako bomo bolečine in motnje samo za nekaj časa odpravili. Kadilec, ki omenjene nevrčnosti večkrat čuti, mora nehati kaditi.

Važnost listja

Napisal Josip Strekelj

Ugotovljeno je, da potrebujejo rastline za rast naslednje prvine: fosfor, kalcij, dušik, apno, magnezij, jod, mangan, železo, žveplo in ogljik. Te prvine lasovite koreninice po potrebi iz zemlje, ogljik pa listi polom oziroma čevle kisline iz zraka. Izmed navedenih primanjkuje v zemlji najbolj fosfor, kalcij, dušik in apno. Zato jih dodajamo v obliki raznih gnojov in umetnih spojin. Vsa hrana — sok — ki jo najtanejša koreninica črpa iz razredeno v veliki množini vode iz zemlje, prehaja na debelih korenincah in nadalje po deblu, vejah in vejicah v liste kot surovina. Istočasno sprejemajo listi ogljikovo kislino iz zraka, iz katere izločajo kisik, ogljik pa obdrže. Nostete stanice v listih oredujejo to mešano surovo hrano v skrob, sladkor in vlakno in presnavljeno oddajajo po potrebi nazaj vejlcam, cvetju in sadju, pa tudi deblu in koreninam, ki jo potrebujejo za nadaljnjo rast, odvisno vodo pa izpuhte. Vsaka stanica v listih je enodelna tovarna. Stroj so ji zelenilo, katerim daje pogonsko moč sončna toplota in svetloba. V senci in v temi rastline ne uspevajo; le malo jih je, ki se zadovoljujejo v senčni legi, v temi pa nobena, ker brez zelenila, ki nastane pod vplivom sončnih žarkov, zastane delovanje staničev in presnavljanje hrane. Ob suhi in pomanjkanju vode v zemlji se delovanje listnih stanic zmanjša, rastline ovenevajo in ker primanjkuje dobava surovine — hrane, peša tudi rast.

Brez listov bi rastline izumrle. Z njimi bi izumrle vse žive stvari na svetu od najmanjšega žužka pa do največjega bitja človeka. Dreve ne bi rastle, žito ne bi rodilo zrna za kruh, krompir in druge gomoljnice ter korenstvo bi samo škafilo. A rastlo ne bi sovčije in zelenjadne rastline ne bi poznali, tudi trava bi izumrla. V obče ne bi preostala na svetu nobena rastlina za človeško in živalsko prehrano. Vse bi izumrlo, ako ne bi imele rastline listov in v njih tovarne ki pripravljajo hrano, obleko in vse druge potrebščine ljudem neposredno ali posredno po njih samih ali po živalih.

Zato pazi kmet da mu bolezen in škodljivci ne uničijo listja na trti in sadnem drevju, da mu žito ne opalira, da obvaruje krompir strupene rose, da ne požro gospenice listja na zelju in repi itd. Poslužuje se raznih pripravkov, da ohrani zdrave liste, ki so glavni pogoj dobrega pridelka kakor se mala okvara za zmanjša.

Letos je dovolj moče, morda še preveč. Ako ne primanjkuje v zemlji tistih snovi, ki jih rastline potrebujejo, je rast izredna. Zakaj delovanje v listnem staničevju je v polnem teku. Na vrtovih raste paradižniki korenice peteršili zelje, tudi sončnice in korenja in še mnogo druga povrtnina. Pa se bliža čas, da bodo na tle sirote polagali roke neuki ljudje, ki več verujejo koniedercu, kakor zdravniku, ter s trganjem in rezanjem listov zadrževajo rast, namesto da bi to nesposobni okopavanjem, rahljanjem zemeljske skorje, z gnojenjem na glavo in koder je potreba z redčenjem. Če en sam zelen list odpade je pridelek zmanjša in po dobroti velikosti in trajnosti zato roke proči!

Ker je ta napaka vkoreninjena pri mnogih tukajšnjih malih vrtnarjih in sem že letos oni dan videl žensko ki je rezala listje korenju mi je dala povod, da sem to napisal.

NAS NAGRADNI NATECAI

Količek za praktične gospodinje

Za vsak prispevek objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Makaronov paprikaš

Kuhane, odecjene in z mrzlo vodo splaknjene makarone stres v kozico, kjer se praži čebula (sesekšana) na olju ali na masti in je že lepo blede-rumena (dve veliki čebuli za 4 pesti makaronov). Vse to premešaj, nekaj časa duši in posipaj s sladko papriko in nekoliko moke, spet premešaj in po kratkem dušenju zalij z vodo (1 do 2 zajemalki za 4 pesti makaronov). Obenem s papriko lahko dodaš tudi paradižnikovo mezo, in sicer 1 do 2 žlički. Soka lahko narediš več ali manj, poljubno, s tem, da zaliješ z 1 do 3 zajemalkami vode. M. S.

Paradižnikove vrečice

Napravi testo iz 15 dkg moke, 1 jajca in 3 do 4 žlice vode. Razvaljaj, razreži na štirioglate krpice in jih obloži z majhnim kupačkom paradižnikove sladkane cmake ali meze, kuhane z vinom (zadostuje 1/2 del) ali pa s primesjo limonine. Nadevane krpice prepogni, krepko stisni ob robovih in kuhaj v slani vodi 10 do 15 minut. Odecjene in z mrzlo vodo obilite krpice povaljal v praženih drobljinah. M. S.

Honorar za objavljeni recept dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošli pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«. Količek za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.

Leskečoči se lasje

Če bi radi, da bodo imeli vaši lasje lep naraven lesk, naredite takole: Ko ste si lase po umivanju dobro posušili in počesali, namočite svojo mrežico za lase v briljantno in pokažite, da se olje dobro odteče z nje. Potem jo previdno raztegnite čez lase in jo pustite na jih nekaj minut. Ko jo boste potem odstranili, bo na laseh ostalo ravno toliko briljantne, da ne bodo mastni, a se bodo lepo naravno svetili.

Otroška obleka naj bo preprosta!

Pametna mati bo svoje otroke oblačila preprosto, ker je to zanje edino okusno in primerno. Samo pomislite, kako smešno je videti dekletce v čipkasti obleki, s klobučkom na glavi in svilnatimi nogavicami. Če otroka tako oblačimo, ne škodujemo samo svojim denarjem in grešimo proti neokusnosti, temveč otroka tudi napak vzgajamo. Otroci se bo namreč v takšni obleki nehoti počutili vzvišene nad drugimi preprosteje oblačenimi otroki, postal bo domišljav in ohol in kmalu ne bo imel pri igri nobenega tovariša.

Otroška obleka naj bo torej preprosta in po možnosti pralna. Posebno polni naj bo otrok čim manj oblačen, da pride zrak in sonce do njegovega telesa in ga utrdi za zimo. Za igre na prostem pa dekletom kakor dečkom kratko in malo oblačenje kopalne hlačke, ki naj imajo naramnice, ker se bo v njih otrok najbolje počutil.

Iz majhnega veliko

Kljub pomanjkanju volne bo znala pametna in iznajdljiva gospodinja iz starih razgranih ionie, čepie in podobnega dobiti še nekaj klobučev volne, iz katere lahko naredi vsaj najbolj potrebne predmete zase ali za svoje najmlajšega. Često takšne koščke ali pa celo cele pramene volne podcenjujemo, misleč, da iz njih pač ne moremo nič koristnega narediti. In vendar lahko včasih iz enega samega pramena volne naredimo sebi, svojemu otroku ali pa celo svojim prijateljem za darilo prav čudno malenkost, ki nam bo pozimi zelo prav prišla. Poskusite!

Iz enega pramena volne lahko spletemo palčne rokavice za otroka do desetih let. Lahko spletemo same sebi copate, ki jim podplat izrežemo iz starega klobučevinastega klobuka. Dojenčku naredimo iz enega samega pramena volne rokavčke in čepico. Peljtemu otroku pa naredimo nogavčke za zimo.

Nega polti na soncu, zraku in vetru

Na soncu, vetru in zraku postane marsikatera polt suha in hrapava, ter dobi namesto lepe zagorele temne barve samo tu pa tam temne lise, ki niso nič kaj lepe. Brž ko pri sebi opazite takšne znake, si lahko prepričana, da potrebuje tvoja koža masčobo. Vsak večer redno moraš obraz dobro namastiti z masno vremo in to ne da bi mast vtirala v kožo. Sele po nekaj dneh boš opazila, da je polt nekako poživela in spet zadobila zdrav lesk, ki priča, da ni več presuha.

Če hočete, da bo tvoja polt spet videti lepo enakomerno zagorela in mila-

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

dostno sveža in prožna, jo vsak dan umivaj v kamilicnem čaju, ki si ga dobro prevrele, potem na pustila, da se je precej ohladil. Seveda moraš pri obraz očistiti nesnace in si ga s kamilicnim čajem umiti šele potem, ko je že popolnoma čist.

V soncu in na vetru posebno trpe ustnice. Navadno razpokaajo, se oluščijo ali pa nastanejo na njih še kakšne večje okvare, ki nam za nekaj dni izkaze več obraz. Takšne ustnice morete pozdraviti samo z vazelinom. Seveda se uspeh ne bo takoj prvi dan pokazal, temveč se boste morali truditi nekaj dni. Pa tudi potem, ko ustnice ne bodo več razpokane, si jih še večkrat na dan namazajte z vazelinom. Seveda si tako razbolelih ustnic nikakor ne smete sminkati z rdečilom.